

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/7745-3

8.februar 2023

STATSBUDSJETTET 2024 – OPPDRAGSBREV TIL INNOVASJON NORGE

Innhold

1. Oversikt over bevilgninger stilt til disposisjon for 2024	1
2. Mål for Innovasjon Norge	3
3. Departementets prioriteringer for 2024.....	3
4. Nærmere om de enkelte postene og ordningene	9
5. Administrative fellesføringer fra departementene.....	25

1. Oversikt over bevilgninger stilt til disposisjon for 2024

Nærings- og fiskeridepartementet viser til budsjettforslag for 2024 i Prop. 1 S (2023–2024), Innst. 8 S og Innst. 5 S (2023–2024) og Stortingets budsjettvedtak av 15. og 20. desember 2023. Departementet meddeler med dette de mål, prioriteringer og resultatkrav som gjelder for departementets oppdrag til Innovasjon Norge i 2024.

Brevet gir også enkelte føringer og spesifiserer konkrete oppdrag med leveranse dette året. Vedlagte rapporteringskalender gir en oversikt over tidspunkt for rapporteringer og hva de skal inneholde.

For 2024 er bevilgningene til Innovasjon Norge over Nærings- og fiskeridepartementets budsjett fordelt som følger:

Postadresse
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo
postmottak@nfd.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 8
www.nfd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
912 660 680

Avdeling
Forsknings- og
innovasjonsavdelingen

Saksbehandler
Kristina Wifstad
22 24 68 23

(i 1 000 kr)

Kap. 2421	Innovasjon Norge, tilskuddsposter	Beløp
Post 50	Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger	1 105 800
Post 70	Basiskostnader	176 336
Post 71	Innovative næringsmiljøer, <i>kan overføres</i>	126 320
Post 74	Reiseliv, profilering og kompetanse, <i>kan overføres</i>	574 429
Post 75	Grønn plattform, <i>kan nyttes under post 50, 71 og 76</i>	245 795
Post 76	Miljøteknologi, <i>kan overføres</i>	415 900
	Sum kap. 2421, Tilskuddsposter	2 644 580

Kap. 2421	Innovasjon Norge, 90-poster	Beløp
Post 90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>	64 400 000
	Sum kap. 2421, 90-poster	64 400 000

Kap. 5325	Innovasjon Norge	Beløp
Post 70	Låneprovisjoner	72 000
Post 90	Avdrag på utestående fordringer	63 000 000
Post 92	Låneordning for pakkereisearrangører – avdrag	30 500
	Sum kap. 5325	63 102 500

Kap. 5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	Beløp
Post 80	Renter på lån fra statskassen	605 000
Post 81	Rentemargin, innovasjonslåneordningen	22 000
Post 82	Låneordning for pakkereisearrangører – renter	2 600
Post 85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	440 000
	Sum kap. 5625	1 069 600

Tilsagnsfullmakter for 2024	Beløp
Tilsagnsfullmakter for 2024 i henhold til romertallsvedtak	
Kap. 2421 post 50 Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger, knyttet til innovasjonskontrakter	1 200 000
Kap. 2421 post 71 Innovative næringsmiljøer	155 000
Kap. 2421 post 75 Grønn plattform	345 000
Kap. 2421 post 76 Miljøteknologi	655 000

Låne- og garantirammer for 2024	Beløp
Landsdekkende innovasjonslån , <i>herav 900 mill. kroner til Grønne vekstlån og 400 mill. til Låneordning for bygging av miljøvennlige skip</i>	3 000 000
Lavrisikolåneordningen (i henhold til romertallsvedtak)	3 500 000
Landsdekkende garantier (i henhold til romertallsvedtak)	160 000

Administrasjons- og gjennomføringskostnader

For alle som tillegger Innovasjon Norge oppdrag, gjelder prinsippet om at det er den enkelte oppdragsgiver som skal dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader utover basiskostnadene for sine oppdrag, med unntak for aktiviteter som skal være selvfinansierende. Disse kostnadene skal dekkes innenfor bevilgningen på den aktuelle posten. Innovasjon Norges basiskostnader dekkes av bevilgningen over Nærings- og fiskeri-departementets budsjett, kap. 2421, post 70. Selskapets låne-, garanti- og fondsordninger skal hver for seg være selvfinansierende og dekke sine totale administrasjons- og gjennomføringskostnader.

2. Mål for Innovasjon Norge

Målstrukturen til Innovasjon Norge er felles for alle selskapets oppdragsgivere. Målstrukturen skal ligge til grunn for alle oppdrag som gis selskapet, og er overordnet øvrige føringer og styringssignaler. Dette gjelder også føringer i ulike oppdrag knyttet til satsinger på særskilte sektorer og målgrupper.

Formål og mål
Formål: Innovasjon Norge skal være statens og fylkeskommunenes virkemiddel for å realisere verdiskapende næringsutvikling i hele landet.   Hovedmål: Innovasjon Norge skal utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling, og utløse regionenes næringsmessige muligheter.   Delmål: 1. Flere gode gründere2. Flere vekstkraftige bedrifter3. Flere innovative næringsmiljøer

Innovasjon Norge ivaretar også funksjonen som Norges offisielle eksportfremmeorganisasjon.

3. Departementets prioriteringer for 2024

Målet for næringspolitikken er størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi, noe som innebærer at all næringsvirksomhet må være sosialt, miljømessig og økonomisk bærekraftig, og ikke gå ut over jordens tåleevne. Regjeringen har høye ambisjoner og vil føre en aktiv næringspolitikk der private bedrifter og det offentlige spiller på lag for å akselerere det grønne skiftet. I næringspolitikken vil vi bidra til grønn omstilling i næringslivet for å nå målet om å redusere klimagassutslippene med 55 prosent innen 2030. Vi vil øke investeringene på fastlandet, inkludere flere i arbeidslivet, skape flere lønnsomme og innovative jobber over hele landet og øke eksporten utenom olje og gass med minst 50 prosent innen 2030.

I fiskeri- og havpolitikken vil vi sikre nasjonal råderett over fiskeressursene, og forvalte dem til det beste for dagens og framtidige generasjoner. Norge skal være den ledende havbruksnasjonen og utvikle nye næringer, satse på grønn skipsfart, sikkerhet, miljøvennlig utvikling av havner og farleder. Departementets underliggende og tilknyttede virksomheter forventes å bidra aktivt for å nå disse målene.

I 2024 skal Innovasjon Norge prioritere følgende:

- Mobilisere gode prosjekter som bidrar til grønn omstilling eller svarer til andre viktige formål, blant annet relatert til områdene som er pekt ut i regjeringens Veikart for et Grønt industriløft. Det er et hovedprinsipp at prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet, skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030, og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050. Prinsippet favner både prosjekter med nøytral effekt og prosjekter med positiv effekt på grønn omstilling og er for eksempel ikke til hinder for å støtte gode prosjekter i petroleumsnæringen.
- Fortsette å bidra i arbeidet med videre utvikling av det næringsrettede virkemiddelapparatet, herunder grønn rapportering, i samarbeid med de andre virkemiddelaktørene.
- Styrke innsatsen for et mer brukervennlig tilbud til kundene.
- Arbeidet med eksport og internasjonalisering, herunder oppfølging av oppdrag gjennom eksportreformen Hele Norge eksporterer
- Etableringen av det nye innovasjonstilskuddet rettet mot bedrifter med større batteriprojekter som tar sikte på å bli en del av en europeisk batteriverdikjede gjennom assosiert deltakelse i IPCEI EuBatIn.
- Følge opp arbeidet med videreutvikling av Grønn plattform i samarbeid med Siva, Norges forskningsråd og Enova, og bistå i prosessen med evaluering av ordningen. Ordningen retter seg mot grønne prosjekter innenfor alle tematiske områder, herunder grønn industri inkludert skog- og treforedling, havvind, grønn skipsfart og omstilling i verftene.
- Styrke innsatsen og koordinere det tverrgående arbeidet innenfor sirkulærøkonomi med utgangspunkt i virkemiddelaktørenes samarbeidsavtale om grønn vekst.
- Følge opp Horisont Europa-arbeidet i samarbeid med Norges forskningsråd.
- Følge opp arbeid med muligheter under InvestEU, COSME og IPCEI (Important Projects of Common European Interest), samt følge opp utnyttelse av lånerammer og utnyttelse av eventuelle nye muligheter for risikodeling under Horisont Europa/InvestEU.
- Arbeidet med å styrke innsatsen for oppstartselskaper på inntil 70 mill. kroner. Styrkingen skal bidra til grønn omstilling.
- Posisjonere norsk næringsliv inn mot markedsmuligheter som oppstår gjennom Europas grønne giv
- Oppfølging av industripartnerskap med prioriterte land.
- Styrke innsatsen for utvikling i norsk reiselivsnæring, som en del av reiselivsoppdraget.
- Videreføre et styrket samarbeid mellom Invest in Norway og Siva, for å støtte opp under Sivas nye oppgave som pådriver for tilrettelegging av industritomter.
- Aktiviteter som gir størst mulig effekt for næringslivet og videreutvikling av arbeidet med å bedre dokumentasjonen av måloppnåelse.
- Videreføre rollen som lyttepost og innovasjonspolitisk rådgiver for eiere og oppdragsgivere.

Grønn omstilling og sirkulærøkonomi

Grønn omstilling og en mer effektiv og sirkulær økonomi med økt gjenbruk kan bidra til framvekst av ny industri, opprettelse av nye arbeidsplasser og redusert press på naturressursene våre. Det grønne skiftet og annen omstilling av norsk økonomi vil kreve store investeringer. Regjeringens mål er å mobilisere mest mulig privat kapital. Staten skal være en pådriver og en aktiv tilrettelegger for nye, lønnsomme næringer og bedrifter, og for verdiskapende eksport.

Regjeringen vil dimensjonere virkemiddelapparatet og stille opp med målrettet risikoavlastning for å kunne møte det økende behovet for garantier og lån til grønne industriprosjekter til gode, bedriftsøkonomisk lønnsomme prosjekter innenfor de ni satsingsområdene i grønt industriløft. Dette kan omfatte ulike varianter av lån, garantier og egenkapital. Innovasjon Norges virkemidler vil være sentrale i dette arbeidet.

Innovasjon Norge skal i 2024 prioritere å utløse lønnsomme prosjekter som bidrar til økt eksport og grønn omstilling, bl.a. relatert til områdene som er pekt ut i regjeringens veikart for et grønt industriløft. Det er et hovedprinsipp at prosjekter som mottar støtte gjennom det næringsrettede virkemiddelapparatet, skal ha en plass på veien mot omstillingsmålet for 2030 og at Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050. Prinsippet favner både prosjekter med nøytral effekt og prosjekter med positiv effekt på grønn omstilling og er for eksempel ikke til hinder for å støtte gode prosjekter i petroleumsnæringen. Prosjektene skal også støtte opp om målet om å øke eksport fra fastlandet med 50 pst innen 2030.

Nærings- og fiskeridepartementet forventer at Innovasjon Norge har stor oppmerksomhet om klima og miljø, herunder miljøteknologi, og bærekraftige løsninger. I tilfeller der to prosjekter er like gode, bør prosjektet som er mest bærekraftig med hensyn til effekter på klima, miljø og samfunn, prioriteres.

I forbindelse med budsjettforliket for 2024 ba Stortinget regjeringen om å innrette det næringsrettede virkemiddelapparatet slik at prosjekter som får støtte skal være i tråd med Parisavtalen. Departementet vil ha en dialog med de berørte virkemiddelaktørene om denne føringen, og vil deretter komme tilbake til aktørene med en nærmere presisering av hvordan dette skal følges opp.

Distriktsmandatet

Innovasjon Norge har en viktig rolle i å legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling i regioner og distrikter. I denne rollen inngår Innovasjon Norges innsats med å bidra i utviklingen og gjennomføringen av regionale planer og strategier, og fremme regional næringsutvikling i strategisk samhandling med fylkeskommunene. Departementet ber Innovasjon Norge vektlegge innsatsen for næringslivet i distriktene utfra både regionale og nasjonale oppdrag som gis selskapet.

Videreutvikling av det næringsrettede virkemiddelapparatet

Innovasjon Norge skal i samarbeid med andre relevante aktører fortsette å bidra i videreutviklingen av det næringsrettede virkemiddelapparatet gjennom reformen «Virkemiddelapparatet 2.0». Regjeringen har fastsatt følgende ambisjoner for arbeidet:

- Det skal være én vei inn for brukerne gjennom mer helhetlige brukerreiser på tvers av det næringsrettede virkemiddelapparatet.
- Virkemiddelapparatet skal utløse mer verdiskapende næringsutvikling i hele landet gjennom økt koordinering og samarbeid på tvers.
- Virkemiddelapparatet skal koordinere sin innsats for grønn omstilling og for å legge til rette for grønne industrietableringer.

Innen sommeren 2025 skal brukerne oppleve virkemiddelapparatet som helhetlig og samlet. Hver enkelt virkemiddelaktør skal fortsatt være spesialisert på sitt felt, men virkemidlene deres skal henge sammen i møte med brukerne. Samlet skal virkemiddelaktørene tilby støtte til bedrifter gjennom hele utviklingsløpet «fra vugge til enhjørning». Det skal ikke være unødig overlapp mellom virkemidlene. Som ledd i arbeidet med Virkemiddelapparatet 2.0 skal Innovasjon Norge forenkle og tilpasse sine egne tjenester for å gjøre møtet med virkemiddelapparatet mindre ressurskrevende for brukerne. Forenklingsarbeidet hos den enkelte aktør skal ses i sammenheng med utviklingen hos andre aktører i virkemiddelapparatet.

Brukervennlighet

Innovasjon Norge skal i samarbeid med andre relevante aktører videreføre innsatsen rettet mot å bedre brukervennligheten i virkemiddelapparatet. Arbeidet skal bidra til å nå regjeringens overordnede ambisjoner for Virkemiddelapparatet 2.0.

Basert på anbefalingene fra den brukernære gjennomgangen av virkemiddelapparatet har DOGA, Eksfin, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Siva bl.a. foreslått følgende oppfølgingstiltak for å øke brukervennligheten i apparatet:

- Videreutvikle den felles digitale inngangen «Én vei inn» til virkemiddelapparatet.
- Skape en felles henvisningskultur mellom virkemiddelaktørene.
- Etablere klarspråk og et felles begrepsapparat, herunder prinsipper for brukeropplevelser, på tvers av virkemiddelaktørene.

Departementet ber aktørene om å iverksette tiltakene i henhold til aktørenes forslag til oppfølgingsplan, jf. innspill fra aktørene datert 12. mai 2023. Oppfølgingstiltakene bør ses i sammenheng med andre pågående initiativer knyttet til brukervennlighet, forenkling og samarbeid på tvers i virkemiddelapparatet. I utviklingen av en felles henvisningskultur bør det også ses hen til arbeidet med en felles samhandlingsmodell for store prosjekter i virkemiddelapparatet, jf. omtale under.

Departementet ber aktørene om å levere et felles forslag til rapporteringskrav for arbeidet med brukervennlighet. Rapporteringsforslaget bør ta utgangspunkt i hvor ressurskrevende det er for brukerne å finne frem i virkemiddelapparatet. Det bør etableres en nullpunktsmåling for rapporteringen. Kundeundersøkelsen i områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet fra 2019 bør brukes som referanse. I arbeidet bør det ses hen til brukernes samlede rapporteringsbyrde. Det bør derfor vurderes om en før- og

etterundersøkelse er tilstrekkelig for å følge opp arbeidet på en god måte. Aktørene vil bli invitert til et møte om arbeidet i løpet av januar 2024. Endelig frist for å levere forslag til rapporteringskrav fastsettes etter møtet.

Utviklingen av Én vei inn ledes av Innovasjon Norge og er omtalt ytterligere under. Departementet ber også Innovasjon Norge om å koordinere de andre overnevnte tiltakene, slik at de i størst mulig grad kan ses i sammenheng med Én vei inn. Arbeidet bør skje i tett samarbeid mellom samtlige berørte virkemiddelaktører.

Samhandling på tvers i virkemiddelapparatet

Innovasjon Norge skal videreføre arbeidet med å utforske nye samarbeidsformer på tvers i virkemiddelapparatet. Målet med arbeidet er økt effekt for brukerne. Samarbeidet skal styrke virkemiddelapparatets rolle som aktiv tilrettelegger for bedriftene, og bidra til raskere igangsetting, utvikling, innovasjon og kommersialisering av lønnsom grønn omstilling.

Departementet ber DOGA, Eksfin, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Siva om å vurdere mulighetene for å etablere en ny samhandlingsmodell for prosjekter av en viss størrelse og kompleksitet, f.eks. inspirert av Grønn plattform, Pilot-E og Pilot-T. Målet med en slik samarbeidsmodell er at brukerne skal oppleve virkemiddelapparatet som mer helhetlig og enklere å forholde seg til. Vurderingen skal utarbeides i samarbeid mellom aktørene, men departementet ber Eksfin om å koordinere arbeidet. En vurdering av hvordan en slik modell best kan realiseres skal leveres til departementet innen 15. mars 2024. Aktørene vil bli invitert til et møte om dette arbeidet i løpet av januar 2024. Departementet ber også aktørene om å levere et felles satsingsforslag til statsbudsjettet for 2026 innen 1. november 2024. Aktørene vil også bli invitert til et møte om felles satsingsforslag i løpet av første kvartal 2024, blant annet for å avklare koordineringsansvar i virkemiddelapparatet.

Én vei inn bør suppleres med en felles løsning for å dele kundeinformasjon mellom aktørene i virkemiddelapparatet. Dette vil gjøre det enklere å henvise videre og gi god oppfølging gjennom hele brukerreisen. Løsningen kan gjerne bygge videre på arbeidet med «flerbedriftsportalen». Departementet ber DOGA, Eksfin, Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Siva om en vurdering av om en felles løsning for deling av kundeinformasjon er mulig, og hva en slik løsning eventuelt vil kreve av ressurser og tilpasninger. Vurderingen leveres til NFD innen 1. mars 2024. Vurderingen skal utarbeides i samarbeid mellom aktørene, men Innovasjon Norge koordinerer arbeidet.

Grønn prosjektklassifisering og rapportering

Vi viser til oppdrag om grønn prosjektklassifisering og rapportering i tildelings-, tilskudds- og oppdragsbrev fra NFD i 2023 og forslag til løsning av 15. juni 2023 fra virkemiddelaktørene (IN, NFR, Siva, Eksfin, Doga, Enova og Gassnova). Virkemiddelaktørene skal i 2024 jobbe videre med oppdraget om grønn prosjektklassifisering og rapportering. Arbeidet skal dra nytte av eksisterende samarbeid for grønn vekst i virkemiddelapparatet.

Virkemiddelaktørene bes om å iverksette klassifisering av prosjekter med potensiell positiv effekt på klima og miljø iht. de seks miljøkategoriene fra 1. januar 2024 iht. forslag til løsning og etterfølgende dialog. Departementene skal involveres på hensiktsmessig måte i arbeidet

med utvikling av en veileder for grønn prosjektklassifisering og rapportering til bruk i saksbehandlingen. Virkemiddelaktørene bes om å videreutvikle løsningen for rapportering på «do no significant harm-prinsippet» iht. forslaget om en differensiert vurdering, for oppstart i 2024. Det bes videre om at også eiendomsvirksomheten i Siva omfattes av grønn prosjektklassifisering og rapportering, dvs. Sivas nye investeringer i bygg og tomter.

Det legges opp til en dynamisk utvikling av rapporteringen, med mulighet for justering etter erfaringer med bruk av systemet og generell utvikling på området. Noe økt rapportering for søkerne vil være akseptabelt, hensiktsmessig og forståelig, men virkemiddelaktørene bes om å begrense ekstra rapporteringsbyrde til et minimum.

Virkemiddelaktørene bes om å komme tilbake til NFD med en oppdatering av status og erfaring med implementering av klassifisering og rapportering iht. de seks miljøkategoriene innen 31. mai 2024. Arbeidet skal evalueres i rimelig tid etter implementering. NFD vil, i samråd med berørte departementer, komme nærmere tilbake om dette.

Ev. oppdaterte anslag for kostnader til utvikling og implementering per virkemiddelaktør, tas inn i de ordinære budsjettprosessene.

Andre aktører kan inkluderes i arbeidet dersom det er relevant. Virksomhetene skal ha tett dialog med NFD, som koordinerer med relevante departementer – herunder KLD som eier av Enova, KD som etatsstyrer av Forskningsrådet og ED som eier av Gassnova, underveis i arbeidet.

Helsenæringen og produksjon av legemidler.

Siva, Innovasjon Norge og Forskningsrådet skal sammen utrede hvordan helsenæringen i større grad kan få nytte av katapultordningen, herunder vurdere om de skal etableres et eget senter for næringen eller om det skal gjøres tilpasninger eller utvidelser i de øvrige katapultsentrene. Det skal foreslås minst ett alternativ som ikke medfører behov for økte bevilgninger til katapultordningen som helhet. Virkemiddelaktørene bes levere et forslag til Nærings- og fiskeridepartementet innen 1. februar 2024 og for øvrig arbeide videre med forslag som diskuteres i møte med Nærings- og fiskeridepartementet innen 1. mai. Sluttrapport for arbeidet leveres innen 1. juni 2024.

I samarbeid med Siva og Forskningsrådet, bes Innovasjon Norge om å etablere en nasjonal satsing innenfor legemiddelproduksjon. Satsingen gjennomføres innenfor eksisterende rammer og virkemidler. Oppdraget skal utføres i dialog og samarbeid med relevante aktører som næringsliv/bransjeorganisasjoner, helse- og omsorgssektoren og instituttsektoren. Virkemiddelaktørene skal i oppdraget også se hen til andre relevante tiltak og prosesser som vurderes å kunne være av betydning for satsingen. Det skal særskilt vurderes hvordan den nasjonale satsingen skal styrke fagmiljø også utenfor de store byene. Virkemiddelaktørene bes om å komme tilbake til Nærings- og fiskeridepartementet innen 1. mai 2024 med et forslag som diskuteres i møte med Nærings- og fiskeridepartementene. Sluttrapport for videre arbeid leveres innen 1. juni 2024.

Oppdragene bør ses i sammenheng på hensiktsmessig måte. SIVA har fått i oppdrag å ta hovedansvaret for helhetlig koordinering av oppdragene.

Automatisering og digitalisering i industrien (Industri 4.0)

Departementet har gitt Siva i oppdrag å vurdere eksisterende tilbud til prosjekter innenfor automatisering og digitalisering i industrien (Industri 4.0), og gi en anbefaling om hvordan tilbudet kan utvikles fremover. Arbeidet skal være ferdig innen 1. oktober 2024, og det skal leveres en skisse for diskusjon med departementet innen utgangen av april. Skissen skal ha en oversikt over relevante tilbud i dag og vurdering av hva som er hensiktsmessig vei videre. Vi ber Innovasjon Norge (og Forskningsrådet) samarbeide med Siva om dette oppdraget.

Samfunnsoppdrag bærekraftig fôr

I langtidsplanen for forskning og høyere utdanning 2023 – 2032 lanserte regjeringen målrettede samfunnsoppdrag som et nytt virkemiddel. Innovasjon Norge skal i 2024 videreføre arbeidet med å bidra i utviklingen av samfunnsoppdraget for bærekraftig fôr, med mål om at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene fra matsystemene. Oppdraget vil bygge videre på det etablerte samarbeidet i virkemiddelapparatet. Innovasjon Norge skal bidra i arbeidet med å videreutvikle samfunnsoppdrag som virkemiddel og legge til rette for mobilisering, involvering og implementering. Dette krever god samhandling og koordinering i virkemiddelapparatet og behov for å se hele utviklingsløpet fra idé til marked og grunnleggende kunnskapsoppbygging i sammenheng. Det vises til tilsvarende føringer i oppdragsbrevet fra Landbruk- og matdepartementet.

Stortingsmelding om gründere og oppstartsbedrifter

Departementet gjør Innovasjon Norge kjent med at regjeringen skal legge frem den aller første helhetlige stortingsmeldingen om gründere og oppstartsbedrifter i 2024. Meldingen skal gi grunnlag for at Norge skal bli et av verdens beste land å starte og drive virksomhet i. I arbeidet med stortingsmeldingen vil det være behov for bidrag fra de næringsrettede virkemiddelaktørene. Departementet vil komme tilbake med behov for konkrete bidrag.

4. Nærmere om de enkelte postene og ordningene

Som ledd i oppfølgingen av områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet er det fastsatt et effektiviseringsmål på totalt 100 mill. kroner for Innovasjon Norge i perioden 2022-2024. For 2024 er resterende 50 mill. kroner realisert. Av dette er 48,225 mill. kroner reduksjon i bevilgninger fordelt på Nærings- og fiskeridepartementets budsjettposter til Innovasjon Norge og 1,775 mill. kroner reduksjon gjennom andre departementers bevilgninger. Innovasjon Norges virksomhet og organisasjon skal dimensjoneres kostnadseffektivt utfra et samlet aktivitetsnivå av oppdrag og bevilgninger, og det skal tas hensyn til aktiviteten ved regionkontorene.

For budsjettposter med stikkordet "*kan overføres*" kan midlene overføres og benyttes innen utgangen av det andre året etter at de ble bevilget. Dette innebærer at midler bevilget i 2024 må utbetales senest innen utgangen av 2026. Midler som ikke da er utbetalt, vil bli inndratt.

Kap. 940 Internasjonaliseringstiltak, post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Norsk deltakelse på Expo 2025

Innovasjon Norge har fått i oppdrag å organisere og gjennomføre Norges deltakelse på verdensutstillingen Expo 2025 i Osaka, Japan. Det er besluttet at Norge deltar sammen med de andre nordiske landene i en fellesnordisk paviljong.

Formål og føringer for gjennomføringen av prosjektet er spesifisert i et eget tillegg til oppdragsbrevet.

Kap. 940 Internasjonaliseringstiltak, post 70 Eksportfremmetiltak

«Hele Norge eksporterer» - Nasjonale strategiske eksportfremmesatsinger

Innovasjon Norge vil på bakgrunn av innspill fra Nasjonalt eksportråd og vedtak fra næringsministeren motta særskilte oppdrag om å gjennomføre de besluttede eksportfremmesatsingene i tett samarbeid med de øvrige næringsrettede virkemiddelaktørene og utenriksstjenesten.

Så langt har Innovasjon Norge fått i oppdrag å gjennomføre satsinger innen havvind og grønnere maritim eksport.

Formål og føringer for gjennomføring av de vedtatte satsingene vil spesifiseres i egne tillegg til oppdragsbrevet.

Kap. 2421, post 50 Tilskudd til etablerere og bedrifter, inkl. tapsavsetninger

Innovasjon Norge skal prioritere bruken av midlene på posten slik at selskapet i størst mulig grad bidrar til å nå delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Posten finansierer blant annet landsdekkende etablerertilskudd, ordninger for entreprenørskap, innovasjonskontrakter og avsetning til tapsfond knyttet til landsdekkende innovasjonslån, grønne vekstlån og den landsdekkende garantiordningen. Det er for 2024 bevilget 1 105,8 mill. kroner over posten, som er en økning på 272,2 mill. kroner fra saldert budsjett 2023. Blant endringene under posten i 2024 er det satt av inntil 200 mill. kroner til et nytt innovasjonstilskudd som skal rettes mot bedrifter med større batteriprosjekter av IPCEI-karakter. Ordninger som er særlig rettet mot gründere og oppstartsbedrifter, styrkes med 70 mill. kroner i 2024. Videre er det flyttet 25 mill. kroner fra posten til kap. 900, post 21 knyttet til arbeidet med en felles digital inngang til det næringsrettede virkemiddelapparatet, Én vei inn.

Nærings- og fiskeridepartementet ber om en orientering ved starten av året om selskapets anslag på fordelingen av midler til tapsfond og tilskuddsordninger over posten for budsjettåret.

Ordningene skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS-avtalen, jf. GBER artikkel 1–9 og artikkel 17–22, 25–31, 36–49, 53 og 54.

Lån og tapsavsetninger

Rammen for nye utlån under den landsdekkende Innovasjonslåneordningen er for 2024 er satt til 3 mrd. kroner, jf. romertallsvedtak. Utlånsrammen inkluderer 900 mill. kroner til ordningen med *Grønne vekstlån* og 400 mill. kroner til låneordning for lav- og nullutslippsskip.

De tilhørende tapsavsetningene skal ha en forsvarlig størrelse i forhold til tapsrisikoen i låne- og garantiporteføljen, jf. regelverk for post 50. Innovasjon Norge bestemmer selv, innenfor de gjeldende låne- og garantirammene, hvor mye som skal benyttes til tapsavsetning for innovasjonslån og garantier. Nærings- og fiskeridepartementet vil overføre hele bevilgningen til Innovasjon Norges fondskonto i Norges Bank i begynnelsen av 2024. Innovasjon Norge må selv flytte midler mellom de to fondskontoene for tilskudd og tapsfond i henhold til valgt fordeling mellom tapsavsetninger og tilskuddsmidler fram til utgangen av 2024. Nødvendig tapsavsetning til låneordning for lav- og nullutslippsskip forutsettes dekket av tidligere bevilgede midler til tapsavsetning for denne ordningen som ikke er bundet opp i tilsagn ved utgangen av 2023. I tillegg er det bevilget nye 35 mill. kroner til tapsavsetning for ordningen over post 50 for budsjettåret 2024.

Grønne vekstlån

Inntil 900 mill. kroner av innovasjonslånerammen er forbeholdt Grønne vekstlån og vil gi mulighet for at flere og større grønne prosjekter i hele landet kan gjennomføres. Full utnyttelse av øremerkingen på 900 mill. kroner forutsetter norsk deltakelse i EUs finansprogram InvestEU og risikoavlastning mellom Innovasjon Norge og Det europeiske investeringsfondet (EIF).

EUs grønne giv representerer betydelige markedsmuligheter for norske bedrifter. Målene i Paris-avtalen krever at det utvikles og tas i bruk nye former for forretningsmodeller, teknologier, produkter og produksjonsprosesser som reduserer klimagassutslipp og ressursuttak, samtidig som resirkulering av materialer blir et framtreddende element. Grønne vekstlån skal innrettes mot prosjekter som bidrar til grønn omstilling og vekst, og særskilt for å realisere Norges forpliktelse om 55 pst. reduksjon av klimautslipp innen 2030.

Målgruppen for Grønne vekstlån er bedrifter og grønne prosjekter som erfarer manglende eller høyt priset privat finansiering. Dette vil omfatte prosjekter som har både høy teknologisk og markedsmessig risiko, og som derfor ikke oppnår tilstrekkelig finansiering i det ordinære fremmedkapitalmarkedet. Grønne vekstlån skal kunne brukes til å finansiere store prosjekter

i form av kapitalintensive industrietableringer i hele landet, til kommersialisering og spredning av innovative klimateknologier, og til bedrifter som investerer i sirkulære produksjonsprosesser. Miljømålene i EUs taksonomi for bærekraftige aktiviteter, tilsvarende EIFs Sustainability Portfolio Guarantee Product (SGP), skal ligge til grunn for Innovasjon Norges vurdering av investeringer og prosjekter.

Garantier

Garantier kan gis for lån fra andre kredittinstitusjoner. Garantiordningene inkluderer både en direkte garantiordning for enkeltstående garantier gitt til bedrifter og en porteføljegarantiordning gjennom Vekstgarantiordningen. Garantiene skal medvirke til gjennomføring av prosjekter som forventes å være bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme, og som bidrar til økt måloppnåelse for delmålene om flere gode gründere og flere vekstkraftige bedrifter. Avsetninger til tap skal dekke fremtidige erstatningsutbetalinger og garantipremier skal dekke administrasjonskostnader. Rammen for landsdekkende garantier er på 160 mill. kroner, en videreføring av nivået fra 2023.

For Vekstgarantiordningen er det gjennom tidligere samarbeidsavtale med det Europeiske Investeringsfondet (EIF) avtalt risikodeling. For å være i overensstemmelse med EIFs risikoavlastningsmekanismer har Vekstgarantiordningen fått unntak fra kravet i det statlige økonomiregelverket om simpel kausjon.

Kostnadene til forvaltningen av innovasjonslåneordningen og den landsdekkende garantiordningen skal dekkes innenfor henholdsvis rentemarginen og garantiprovisjonen.

Innovasjonstilskudd for større batteriprosjekter

Av bevilgningen settes det av inntil 200 mill. kroner årlig i fem år til et nytt innovasjonstilskudd som skal rettes inn mot bedrifter med større batteriprosjekter som tar sikte på å bli en del av en europeisk batteriverdikjede gjennom assosiert deltakelse i IPCEI EuBatIn. For innovasjonstilskuddet skal det settes høye krav til innovasjonshøyde, industriell skalerbarhet, ringvirkninger, gjennomføringsevne, forpliktende europeisk samarbeid og lavest mulig miljøpåvirkning. Tilskuddet skal for øvrig innrettes i tråd med forutsetningene i revidert statsstøtteregelverk for støtte til forskning- og innovasjonsaktiviteter. Det legges opp til at tilsagn om innovasjonstilskudd gis i 2024 og at utbetalinger vil følge prosjektenes progresjon i opptil fem år. Det gis dermed unntak fra Nærings- og fiskeridepartementets regelverk for Innovasjon Norges forvaltning av tilskudd, lån og garantier knyttet til innovasjon, prosjekter og fond (kap. 2421, post 50) datert 20.06.2016 pkt. 5.5 om tidsfrist for bortfall av tilsagn om tilskudd etter tilsagnsår pluss tre år. For at den samlede rammen for ordningen skal være 1 mrd. kroner er det gitt en tilsagnsfullmakt på inntil 800 mill. kroner knyttet til ordningen.

Innovasjonskontrakter

Ordningen skal koble leverandørbedrifter med en eller flere kundepartnere med utviklingsbehov som de ønsker å samarbeide om å løse. Kundepartneren kan enten være en privat kundebedrift eller en offentlig virksomhet. Ordningen gjelder også offentlige anskaffelsesprosesser, der dette bidrar til målet om økt verdiskaping.

Innovasjonspartnerskap er et eksempel på en innovativ anskaffelsesprosedyre som anvendes under ordningen, men også andre prosedyrer er aktuelle.

Offentlige innkjøp kan innrettes slik at de i større grad resulterer i innovative løsninger, og slik bidra til økt verdiskaping og velferd på flere måter. Innovasjon Norge bør, der det er hensiktsmessig og samfunnsøkonomisk lønnsomt, medvirke til at offentlig etterspørsel kanaliseres til markedet på en effektiv måte, bl.a. i oppfølgingen av ordningen med Innovasjonskontrakter.

Departementet forutsetter at en nødvendig del av bevilgningen benyttes til å dekke tilsagn fra tidligere år som ikke var utbetalt innen utgangen av 2023. Tilsagnsfullmakten på 400 mill. kroner under ordningen videreføres i 2024. Tilsagnsfullmakten angir det maksimumsbeløpet som Innovasjon Norge til enhver tid kan ha stående som tilsagn uten dekning i tildelte bevilgninger. Innovasjon Norge må dekke inn det som er benyttet av tilsagnsfullmakten de enkelte år, gjennom bevilgningene de etterfølgende år.

Gründere og oppstartsselskaper

Innovasjon Norge skal stimulere gründere og oppstartsbedrifter til å utnytte sine muligheter for vekst. Dette ved å sikre et godt finansieringstilbud, øke kompetansen til oppstartsbedrifter og bidra til videreutvikling av økosystemet for oppstart. I 2024 er Innovasjon Norges arbeid for gründere og oppstartsselskaper styrket med 70 millioner kroner. Styrkingen skal benyttes innen finansieringsordninger og kompetanse- og nettverkstjenester, og skal bidra til grønn omstilling. Vi ber Innovasjon Norge komme tilbake til departementet med et forslag på hvordan disse midlene skal benyttes i forbindelse med plan for disponering av post 50.

Som del av innsatsen mot gründere og oppstartsbedrifter skal Innovasjon Norge blant annet videreføre ordningene *Etablerertilskudd* og *Studententreprenørskap*. Gjennom arbeidet med å mobilisere og støtte gode gründerprosjekter skal Innovasjon Norge også bidra til å mobilisere kvinnelig entreprenører. Innovasjon Norge skal videre gjennom bredden av tjenester støtte opp om sosialt entreprenørskap og samfunnsinnovasjon på en slik måte at det bidrar til selskapets måloppnåelse.

Den primære målgruppen for *Etablerertilskudd* er oppstartsbedrifter som er inntil tre år gamle. Det kan unntaksvis gis støtte til eldre bedrifter når dette er i tråd med formålet for ordningen. Tildelingskriteriene skal være enkle og forutsigbare, og innrettet slik at innovative prosjekter med betydelige verdiskapingsmuligheter blir prioritert. Tildelingskriteriene skal også gjøre det mulig å identifisere bedrifter som er sammenlignbare med dem som har fått støtte, for å kunne evaluere ordningen på en god måte i ettertid.

Ordningen *Studententreprenørskap* skal fremme studentinnovasjon og entreprenørskapskultur ved norske universiteter og høyskoler. Det skal stilles krav om faglig deltakelse og forankring fra vertsinstitusjonene inn i prosjektene i prosjektperioden. Som del av ordningen kan det gis tilskudd til initiativer og prosjekter på utdanningsinstitusjonen som i særlig grad støtter oppunder og mobiliserer til ordningen.

Én vei inn til virkemiddelapparatet

Ett av de viktigste tiltakene i Virkemiddelapparatet 2.0 er «Én vei inn», som skal gi virkemiddelaktørene et felles ansikt utad. Det overordnede målet med Én vei inn er å gjøre virkemiddelapparatet enklere tilgjengelig og mer helhetlig for næringslivet. Hensikten med Én vei inn er at alle bedrifter – uavhengig av størrelse og hvor de er i utviklingsløpet – skal kunne henvende seg til ett sted for å få kontakt med virkemiddelapparatet. Én vei inn skal være en felles digital inngang hvor brukerne kan få rask avklaring og veiledning til videre kontakt med virkemiddelapparatet. Samtidig er det avgjørende at virkemiddelaktørene viderefører arbeidet med å øke brukervennligheten i møte med de som henvender seg direkte til den enkelte aktør.

Innovasjon Norges prosjektlederansvar for arbeidet videreføres i 2024. Videreutviklingen av Én vei inn skal skje i samarbeid med DOGA, Eksportfinansiering Norge, Norges forskningsråd, Siva og andre involverte virkemiddelaktører, inkludert fylkeskommunene. Departementet forventer at Innovasjon Norge har jevnlig formalisert dialog med de andre virkemiddelaktørene for å innhente innspill, dele informasjon og forankre utviklingen. Innsatsen i 2024 skal bygge på erfaringene fra arbeidet så langt og evalueringen av pilotperioden for Én vei inn. Utsatt frist for å ferdigstille beslutningsgrunnlaget for det videre arbeidet med Én vei inn er 26. januar 2024, jf. omtale i tillegg til oppdragsbrev til Innovasjon Norge datert 28. august 2023.

Det skal avholdes kvartalsvise prosjektstyringsmøter mellom departementet og Innovasjon Norge for å drøfte fremdrift og veivalg. I tillegg ber departementet om statusrapportering annen hver måned. Rapporteringen skal gi innsikt i fremdrift i lys av planer, risiko og budsjett.

Oppdraget knyttet til Én vei inn i 2024 vil bli ytterligere konkretisert i et eget tillegg til oppdragsbrev til Innovasjon Norge. Inntil 5 mill. kroner av bevilgningen over kap. 2421, post 50 kan benyttes til videreutviklingen av Én vei inn. I tillegg er det satt av 25 mill. kroner til arbeidet med Én vei inn i 2024 over kap. 900, post 21, men deler av denne bevilgningen vil bli benyttet til å dekke prosjektkostnader utenfor Innovasjon Norge. Innovasjon Norges totale kostnader knyttet til Én vei inn skal ikke overstige 30 mill. kroner i 2024. Ev. øremerkede midler til Én vei inn som er overført fra 2023 kommer i tillegg. Inntil oppdragsbrevet om Én vei inn for 2024 er oversendt skal alle veivalg avklares skriftlig med departementet.

Grønn investeringsplattform

Innovasjon Norge skal fortsette utviklingsarbeidet med grønn investeringsplattform. Hensikten er å utvikle bedre metoder for å koble prosjekter i norsk næringsliv til ulike offentlige og private kapitalkilder innenfor sektorer og tematiske teknologiområder med stort potensial for reduserte klimagassutslipp og hvor det ligger betydelige verdiskapings- og eksportpotensial. Departementet legger til grunn at resterende midler som ble avsatt til formålet i 2022 og 2023, dekker utgiftene også i 2024

Næringstiltak Svalbard

Innovasjon Norge skal fremme omstilling og vekst i næringslivet på Svalbard. Selskapets landsdekkende ordninger kan benyttes på øygruppa, og Innovasjon Norge skal arbeide for å ivareta næringslivet på Svalbard på en god måte. Oppdraget skal utføres på en måte som

understøtter de svalbardpolitiske målene. Innovasjon Norge skal synliggjøre mulighetene som finnes innenfor eksisterende virkemidler til å utnytte Svalbards potensial som testarena for bærekraftige løsninger og arktisk teknologi. Tiltaket er en oppfølging av strategi for innovasjon og næringsutvikling på Svalbard. Det øremerkes 2,3 mill. kroner til dette arbeidet i 2024.

Støtte til tjenester levert av modne klyngemiljøer til små og mellomstore bedrifter

Innovasjon Norges klyngeprogram har i over 20 år støttet etablering og utvikling av næringsklynger i Norge. Programmet har i denne perioden bidratt til utviklingen av en rekke sterke og konkurransedyktige miljøer i Norge. Mange av disse miljøene er ikke lengre en del av programmet.

Over tid har det blitt behov for økt samarbeid og økt konsolidering av flere av miljøene for at de skal kunne levere enda bedre tjenester til bedriftene. Innovasjon Norge skal i 2024 sette av inntil 10 mill. kroner til å støtte tjenester som modne klynger eller andre nettverk av bedrifter leverer til små og mellomstore bedrifter. Tjenestene skal bidra til å styrke kompetanse, forskning, innovasjon og eksport fra bedriftene i klyngene og nettverkene. En forutsetning for slik støtte vil være at miljøet som leverer tjenestene samarbeider og slår seg sammen med andre næringsmiljøer slik at ikke mange aktører leverer tjenester til samme bransje eller næring. Tiltaket har varighet i ett år.

Statistikkbanken

Departementet ber Innovasjon Norge videreføre arbeidet med oppdatering av statistikkbanken for næringspolitiske virkemidler i 2024. Hyppigheten av oppdateringene bør være på samme nivå som tidligere. Departementet forutsetter at Innovasjon Norge benytter statistikkbanken som verktøy i analyser og vurderinger som utarbeides for departementet. Det forutsettes at arbeidet dekkes innenfor eksisterende rammer på kap. 2421, post 50.

Kap. 2421, post 70 Basiskostnader

Formålet med midlene er å finansiere selskapets basiskostnader i tråd med basiskostnadsmodellen, og med det bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere, flere vekstbedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Det er for 2024 bevilget 176,3 mill. kroner over posten. Bevilgningen kommer i tillegg til bidraget til basiskostnadene fra de selvfinansierende ordningene. Bevilgningen overføres fra Nærings- og fiskeridepartementet til Innovasjon Norge i månedlige rater.

Innovasjon Norges kostnader til administrasjon og gjennomføring skal dekkes av den enkelte oppdragsgiver med unntak av selskapets basiskostnader og kostnader spesifisert i statsbudsjettet for 2024.

Basiskostnadene omfatter følgende:

- direkte personalkostnader for administrerende direktør, lederne ved regionkontorene og lederne ved utekontorene, med unntak av utekontor som er dedikert særskilte ordninger
- honorar til styret og valgkomiteen

- en grunnkapasitet til å ta imot henvendelser ved regionkontorene
- strategiarbeid og virksomhetsstyring som ikke er relatert til særskilte oppdrag
- styringsdialog med eierne
- innspill til nasjonal og regional politikktutforming
- deltakelse i utviklingsprosesser på nasjonalt og regionalt plan
- fysisk og digital infrastruktur knyttet til funksjoner som dekkes av basiskostnadene

Innovasjon Norges rolle som samarbeidspartner og premissleverandør for næringslivet og offentlige myndigheter

Basiskostnadene skal sette Innovasjon Norge i stand til å oppfylle rollen som en samarbeidspartner og rådgiver for næringslivet og offentlige myndigheter. Innovasjon Norge skal bidra med kunnskap og faglige innspill til nasjonale og regionale myndigheter i nærings- og innovasjonspolitiske spørsmål på bakgrunn av sitt nettverk og kunnskap om næringslivet og bedriftenes utfordringer og rammebetingelser. Denne rådgiverrollen omfatter også begrunnede forslag om nye innsatsområder for framtidig politikktutforming. Innovasjon Norge skal videre bruke sin kompetanse til å gi bedrifter i Norge og norske bedrifter i utlandet et godt og effektivt tilbud som bidrar til å oppfylle selskapenes mål.

Det er viktig at Innovasjon Norge har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å svare effektivt på henvendelser fra departementene og andre offentlige myndigheter. Innspill til nasjonal og regional politikktutforming, og innspill knyttet til deltakelse i utviklingsprosesser på nasjonalt og regionalt plan, skal tilfredsstille de relevante kravene i utredningsinstruksen.

Innovasjon Norge skal bidra med informasjon om og kartlegging av norske næringsinteresser, herunder eventuelle handelshindringer, i forbindelse med forhandlinger om handelsavtaler. Ovennevnte kunnskapsoverføring kan skje både på initiativ fra Innovasjon Norge og på oppdrag fra offentlige myndigheter.

Deltakelse i fylkeskommunenes regionale partnerskap

Regionkontorene skal delta i fylkeskommunenes regionale partnerskap i forbindelse med utvikling av regionale planer og strategier. Ytterligere aktivitet på disse områdene ut over dagens nivå må avklares med departementet eller dekkes av den oppdragsgiveren som ønsker en forsterket innsats.

Kap. 2421, post 71 Innovative næringsmiljøer, kan overføres

Formålet med bevilgningen, er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål 3 om flere innovative næringsmiljøer. For 2024 bevilges det 126,3 mill. kroner over posten. Bevilgningen skal primært finansiere klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters.

Programmet finansieres sammen med midler fra Kommunal- og distriktsdepartementet.

Midlene skal fordeles slik at de bidrar til størst mulig samlet måloppnåelse gjennom å stimulere til:

- mer innovative, dynamiske og internasjonalt orienterte næringsmiljøer
- mer samarbeidsorienterte bedrifter
- mer innovative og vekstkraftige regioner

Innovasjon Norge skal prioritere å få på plass et nytt klyngeprogram og en ny utlysning i 2024. Det nye programmet skal prioritere å styrke og konsolidere mindre modne klyngemiljøer. Innovasjon Norge må tilpasse programmet til revideringen av statsstøtteregelverket på området og bidra til å styrke og konsolidere klyngeinnsatsen i nye næringsklynger, i tråd med statsstøtteregelverket.

Deler av bevilgningen overføres fra departementet til Innovasjon Norge, mens resterende belastes direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Månedlige overføringer fra departementet starter så snart vi har mottatt utbetalingsplan fra Innovasjon Norge.

Ordningene skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS-avtalen, jf. GBER artikkel 17–20 og artikkel 25–31 og 49.

Kap. 2421, post 74 Reiseliv, profilering og kompetanse, kan overføres

Formålet med midlene er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål om flere gode gründere, flere vekstkraftige bedrifter og flere innovative næringsmiljøer. Det er for 2024 bevilget 574,4 mill. kroner over posten.

Av midlene skal 195 mill. kroner benyttes til Innovasjon Norges reiselivsarbeid og bidra til delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter og delmål 3 om flere innovative næringsmiljøer

Videre skal 379,4 mill. kroner benyttes til Innovasjon Norges rådgivnings- og kompetansetjenester for eksport og internasjonalisering, som skal bidra til å nå delmål 1 om flere gode gründere, delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter og delmål 3 om flere innovative næringsmiljøer.

Reiseliv

Det overordnede målet for reiselivspolitikken er størst mulig verdiskaping, innenfor bærekraftige rammer. Innovasjon Norge skal bidra til at utviklingen i reiselivsnæringen gjenspeiles i lønnsomme og attraktive jobber i hele landet, øker de grønne investeringene, styrker eksporten, kutter klimagassutslipp og reduserer miljøavtrykk. Innovasjon Norge skal arbeide for å utvide reiselivets sesonger, slik at områder i mindre grad blir overbelastet og at det kan skapes flere helårlige arbeidsplasser i reiselivsnæringen. For å innrette virkemidlene slik at de bidrar til måloppnåelsen, er det nødvendig at Innovasjon Norge har god kontakt med næringen.

Tilrettelegging for å utvikle et bredere og mer lønnsomt reiselivstilbud er viktig for å bidra til helårsaktivitet. Innovasjon Norge skal styrke arbeidet for utvikling i reiselivsnæringen,

gjennom å tilby relevante tjenester og verktøy i tråd med det overordnede målet for reiselivspolitikken.

Innovasjon Norge skal fortsette arbeidet med strategisk markedsføring av Norge som reisemål i tråd med målet for reiselivspolitikken. Markedsføringen skal rettes mot målgrupper og markeder som antas å bidra til en bærekraftig og lønnsom utvikling over tid. Innovasjon Norge skal tilrettelegge for salg av norske reiselivsprodukter, fra hele bredden av reiselivsnæringen. Kunnskapen Innovasjon Norge får via markedsføringskanalene, skal føres tilbake til næringen, slik at den kan innrette sine produkter i henhold til etterspørselen.

For å styrke grunnlaget for gode strategiske beslutninger hos reiselivsaktører og offentlige myndigheter skal Innovasjon Norge samle, sammenstille og formidle statistikk og markedsanalyser som er relevante for reiselivsnæringen.

Innovasjon Norge skal fortsatt bidra inn i det nordiske reiselivssamarbeidet i regi av Nordisk ministerråd.

Innovasjon Norge vil ha en sentral rolle i oppfølgingen av regjeringens Veikart for reiselivsnæringen og rapporten fra strategigruppen Reiseliv 2030. Nærings- og fiskeridepartementet vil komme tilbake med en konkretisering av dette.

Reiselivsoppdraget skal innrettes på en effektiv måte og slik at det bidrar til å nå selskapets mål. Innovasjon Norges årsrapportering skal gi en oversikt over hvordan budsjettmidlene er fordelt og benyttet på ulike formål. Videre skal Innovasjon Norge beskrive sin innsats både knyttet til utviklingsarbeid og markedsarbeid, samt hvordan aktivitetene bidrar til måloppnåelsen.

Rådgivnings- og kompetansetjenester for eksport og internasjonalisering

I Hurdalsplattformen er det fastsatt et mål om å øke eksporten utenom olje og gass med 50 pst innen 2030. At norske selskaper lykkes i internasjonale markeder, er svært viktig for utvikling av lønnsomme arbeidsplasser i Norge, og for å understøtte en verdiskapende og bærekraftig omstilling av norsk næringsliv, økt innovasjon og bidra til økt eksport. Det er bedriftene selv som må ha vilje og evne til å satse internasjonalt, men myndighetene kan bidra med kompetanse og ressurser for å redusere risiko og de inngangsbarrierene som bedriftene kan møte ute. Virkemiddelapparatet for eksportfremme spiller en sentral rolle i dette arbeidet, der de ulike aktørene til sammen søker å dekke eksportørens ulike behov. Det er viktig med god koordinering, klare grenseflater og tett samarbeid, både mellom virkemiddelaktørene og med norsk næringsliv.

Midlene finansierer en stor del av Innovasjon Norges internasjonale virksomhet og skal særlig dekke selskapets rådgivnings- og kompetansetjenester for å mobilisere og kvalifisere bedrifter til eksport og sikre at flere norske bedrifter lykkes med bærekraftig vekst i internasjonale markeder. Eksportoppdraget skal innrettes på en effektiv måte og slik at det bidrar til å nå selskapets mål. I årsrapporteringen skal Innovasjon Norge gi en klar oversikt over hvordan budsjettmidlene på posten er fordelt og benyttet. Videre skal Innovasjon Norge

beskrive sin innsats på de ulike områdene, og hvordan aktivitetene bidrar til måloppnåelse. Det skal videre sikres grunnlagsdata for å dokumentere effektiv drift av aktivitetene som omtales under, herunder data for leveranser av kompetanse- og rådgivningstjenester til kunder.

Merkeordningen «Made in Norway»

Som et tiltak i eksportreformen «Hele Norge eksporterer» er det besluttet at Innovasjon Norge skal etablere og drifte en ny nasjonal merkeordning – «Made in Norway». Ordningen skal gi eksportbedrifter med produksjon i Norge tilgang til et registrert merke som viser at produktet er «Made in Norway». Dette skal fremme norsk kvalitet internasjonalt og bidra til økt betalingsvillighet for norske bærekraftige løsninger, produkter og tjenester. Det øremerkes 14 mill. kroner til iverksettelse og drift av den nasjonale merkeordningen.

Ordning for eksportfremstøt

Gjennom eksportreformen «Hele Norge eksporterer» er det etablert en tilskuddsordning hvor bedrifter kan søke om tilskudd til å gjennomføre felles eksportfremstøt, herunder felles deltakelse og utstilling på messer. Nærings- og fiskeridepartementet oppfordrer til tett dialog med bransjeorganisasjoner og andre relevante aktører i dette arbeidet.

Digital profilering av norsk næringsliv

Innovasjon Norge skal bidra til internasjonal profilering av norsk næringsliv og sørge for et digitalt fellesgode i viktige eksportmarkeder.

Industripartnerskap

Som et ledd i oppfølgingen av Veikart for grønt industriløft arbeides det med å inngå industripartnerskap mellom Norge og prioriterte markeder. Innovasjon Norge skal bidra til å understøtte og følge opp dette arbeidet.

Eksportprogrammer

Kompetanseprogrammene for eksport skal være etterspørselsdrevet og utvikles i tett dialog med næringslivet. Vi oppfordrer til tett samarbeid med andre virkemiddelaktører der det er relevant. Programmene som iverksettes, må sees i sammenheng med de strategiske eksportfremmesatsingene og andre relevante tiltak som iverksettes gjennom Hele Norge eksporterer.

Eksportrådgivning, handelsteknisk rådgivning og kompetanse

Innovasjon Norge skal yte rådgivnings- og kompetansetjenester knyttet til eksport og internasjonalisering. Selskapet skal gi innsikt og kunnskap om internasjonale markeds- og konkurranseforhold og markedsmuligheter som kan bidra til økt eksport fra norsk næringsliv.

Tilrettelegging ved delegasjonsbesøk til og fra utlandet

På oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet skal Innovasjon Norge bidra med faglige innspill, koordinere deltakende aktører og være ansvarlig for gjennomføringen av næringslivsprogram for Nærings- og fiskeridepartementet og ved norske statsbesøk til utlandet, når næringslivsprogram inngår som en del av disse besøkene. Det samme gjelder ved kronprinsparets, statsministerens og regjeringsmedlemmers offisielle besøk til utlandet.

Næringslivsdelegasjoner innrettes basert på felles interesser med aktørene i besøkslandet. Innovasjon Norge kan på oppdrag fra Nærings- og fiskeridepartementet få tilsvarende oppgaver ved innkommende besøk. Nærings- og fiskeridepartementet dekker inntil 50 prosent av de arrangementstekniske kostnadene ved næringslivsprogram i forbindelse med utgående besøk.

Samarbeid med utenriksstasjonen

Som viktige aktører i Team Norway er det vesentlig med et godt og utfyllende samarbeid mellom Innovasjon Norge og utenriksstasjonene i land hvor begge er til stede. Team Norway-samarbeidet er gjeldende også i land hvor Innovasjon Norge ikke er til stede. I slike tilfeller skal Innovasjon Norges hovedkontor i Oslo bistå utenriksstasjonene med råd og veiledning om hvordan de best kan tilrettelegge for norsk næringsliv ved behov.

Industriell deltakelse ved forsvarsanskaffelser

Innovasjon Norge skal legge til rette for deltakelse fra norsk næringsliv ved forsvarsanskaffelser.

Enterprise Europe Network (EEN)

Innovasjon Norges rolle som kontaktpunkt for Enterprise Europe Network (EEN) videreføres i 2024. EEN skal bistå bedrifter, tjenesteytere og -mottakere til å utnytte mulighetene i det indre marked. Innovasjon Norge skal bidra til å mobilisere norske bedrifter til å utnytte den norske deltakelsen i relevante EU-programmer.

SMB-kontaktpunkt i forbindelse med frihandelsavtalen med Storbritannia

Frihandelsavtalen mellom Norge, Island, Liechtenstein og Storbritannia trådte i kraft 1. september 2022. Avtalen har et eget SMB-kapittel som legger opp til etablering av et eget SMB-kontaktpunkt i Norge som skal samarbeide med tilsvarende kontaktpunkt i Storbritannia om å ta hensyn til SMBs spesielle behov ved gjennomføringen av avtalen og vurdere måter å øke handels- og investeringsmulighetene for SMB. Som kontaktpunkt skal IN drifte en dedikert nettside på engelsk og norsk med informasjon om frihandelsavtalen og hva den betyr for SMB. Nettsiden skal også inkludere lenker til relevante norske myndigheter samt en lenke til tilsvarende informasjon publisert av Storbritannias SMB-kontaktpunkt.

Sikkerhet for norske selskaper i utlandet

Innovasjon Norge skal, som en del av oppdraget om å gi rådgivning og formidling om forretningsmuligheter i utlandet, informere norske selskaper om viktigheten av å foreta risikovurderinger og henvise selskapene til Utenriksdepartementet for nærmere veiledning.

Immaterielle verdier

Innovasjon Norge skal bidra til økt kunnskap og bevissthet om beskyttelse og kommersiell utnyttelse av immaterielle verdier blant gründere og små og mellomstore bedrifter. Innovasjon Norge skal gjennom å tilby kompetansetjenester gjøre bedriftene i stand til å ta bedre beslutninger knyttet til immaterielle verdier i sine innovasjonsprosesser, og styrke sin konkurranseevne internasjonalt. Innovasjon Norge skal ha et godt samarbeid med Patentstyret og andre aktuelle offentlige og private aktører på området.

Invest in Norway

Invest in Norway-funksjonen skal tilrettelegge for internasjonale investeringer i Norge og posisjonere Norge som et attraktivt land for investorer og talenter. Innovasjon Norge skal samarbeide med regionale aktører og andre virkemiddelaktører i dette arbeidet. Styrket samarbeid mellom Invest in Norway og Siva, for å støtte opp under Sivas nye oppgave som pådriver for tilrettelegging av industritomter, skal videreføres i 2024. Invest in Norway skal videreføre arbeidet med å bistå til gjennomføring av store, "grønne" industriprosjekter der etablering i Norge er aktuelt og prioriterer ellers selv fokusområder innenfor områder som kan få betydelige industrielle effekter for Norge. Det videreføres en øremerking på 10 mill. kroner til Invest in Norway-funksjonen i 2024. I tillegg øremerkes 3 mill. kroner til Invest in Norway gjennom regjeringens datasenterstrategi, for å styrke arbeidet med å legge til rette for investeringer i databasert verdiskaping og datasentre i Norge. Innovasjon Norge prioriterer selv eventuelt midler til funksjonen ut over disse øremerkingene.

EU-programmer og IPCEI

Innovasjon Norge har ansvar for oppfølging av flere EU-programmer under Nærings- og fiskeridepartementets ansvarsområde: Horisont Europa, COSME og InvestEU. Innovasjon Norge skal bidra til å mobilisere norsk næringsliv til å delta i disse programmene og medvirke til at norske bedrifter får uttelling. Programmene skal samspille, og Innovasjon Norge må se formål og mobilisering til programmene i sammenheng. Innovasjon Norge skal også legge til rette for synergier og samspill med relevante nasjonale virkemidler på eget ansvarsområde og med andre relevante EU-programmer under flere departementers ansvarsområder.

Mobilisering og støtte til deltakelse i Horisont Europa krever et tett og godt samarbeid mellom Innovasjon Norge og Forskningsrådet. Departementet forutsetter at dette samarbeidet videreføres i 2024, både nasjonalt og i Brussel. Nærings- og fiskeridepartementet forutsetter videre at Innovasjon Norge og Forskningsrådet fortsetter arbeidet med å videreutvikle det nasjonale støtteapparatet for Horisont Europa, i tråd med forventningene og tiltakene i strategien for norsk deltakelse i Horisont Europa og Det europeiske forskningsområdet. Departementet forventer også at Innovasjon Norge, i samarbeid med Forskningsrådet, Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse og øvrige relevante virkemiddelaktører med ansvar for oppfølgingen av EU-programmer Norge deltar i, bidrar til at aktørene får informasjon om og veiledning i mulighetene til å utnytte synergiene mellom Horisont Europa og andre EU-programmer.

Innovasjon Norge har rollen som koordinator for IPCEI-initiativ. Koordinatorrollen omfatter et førstelinjeansvar for å fange opp nye IPCEI-initiativ og vurdere potensialet for evt. norsk deltakelse, i samarbeid med andre berørte virkemiddelaktører. Rollen innebærer både å varsle nasjonale beslutningstakere om nye IPCEI-initiativ på et tidlig stadium og gi en første vurdering av hvilken sektormyndighet initiativet sorterer inn under og om Norge bør delta på initiativet. En slik vurdering må utarbeides i samråd med berørte virkemiddelaktører og beskrive i hvilken grad initiativet bygger opp under nasjonale prioriteringer og hvorvidt Norge har nasjonale aktører og prosjekter som kan passe inn i det enkelte initiativet.

Tidlig i programperiodene til de ulike programmene blir det å forberede det nasjonale mobiliseringsapparatet viktig, og departementet forventer at norske aktører møter et godt koordinert virkemiddelapparat.

Det settes av om lag 48 mill. kroner i 2024 til mobiliseringsmidler og arbeidet med EU-programmene InvestEU, COSME, Horisont Europa samt IPCEI. Fra 2024 er også Kunnskapsdepartementets tidligere oppdrag og andel av bevilgning knyttet til mobilisering til Horisont Europa overført til Nærings- og fiskeridepartementets oppdrag til Innovasjon Norge. Beløpet som er satt av for 2024 inkluderer eventuelle overførbare midler fra tilsvarende oppdrag fra tidligere år. Finansiering av programmet EU-rådgiver i klynge, kan også finansieres over post 71.

Nasjonalt kontaktpunkt for eierskapsgaranti

Innovasjon Norge oppnevnes som nasjonalt kontaktpunkt for vurdering og godkjenning av «eierskapsgaranti» for deltakere i enkelte utlysninger under EU programmene; Horisont Europa (HEU), Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL) og Det europeiske forsvarfondet (EDF). Det er EU-kommisjonen som vil melde inn saker til (kontaktpunkt/ respektive departement) hvor det er behov for en slik eierskapsgaranti. Omfanget av oppgaven er usikkert, men det forventes få saker. For 2024 settes det av 1 mill. kroner til oppgaven. Selskapet skal holde departementet løpende orientert om oppgavemengden, og gi departementet status over påløpte kostnader og estimat for ressursbehov fremover i forbindelse med innspill til revidert budsjett.

Gjenoppbyggingen av Ukraina

Gjenoppbyggingen av Ukraina vil kreve deltakelse fra privat sektor. Innovasjon Norge bes følge med på behovene og vurdere muligheter for norsk næringsliv i Ukraina, og gi departementet råd om eventuelle tiltak rettet mot norsk næringsliv, herunder relevant messedeltakelse.

Deler av bevilgningen på post 74 overføres fra departementet til Innovasjon Norge, mens resterende belastes direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Månedlige overføringer fra departementet starter så snart vi har mottatt utbetalingsplan fra Innovasjon Norge.

Kap. 2421, post 75 Grønn plattform, kan nyttes under post 50, 71 og 76

Det er bevilget 245,8 mill. kroner til Grønn plattform over Innovasjon Norges budsjett i 2024. Det legges ikke opp til en ny utlysning i Grønn plattform i 2024, men virkemiddelaktørene skal fortsette samarbeidet om plattformen og de pågående prosjektene i porteføljen. Bevilgningen forutsettes benyttet til utbetalinger til de treårige prosjektene som har fått tilsagn om støtte i tidligere utlysninger. Midlene skal også dekke Innovasjon Norges administrasjons- og gjennomføringskostnader knyttet til Grønn plattform. For å sikre finansiering gjennom tre år til prosjekter som har fått tilsagn om støtte gjennom ordningen, følger en tilsagnsfullmakt på 345 mill. kroner, jf. romertallsvedtak VIII, 1.

Innovasjon Norge skal prioritere arbeidet med å videreutvikle Grønn plattform i tett samarbeid med Norges forskningsråd og SIVA. Samarbeidet omfatter også Enova.

Kap. 2421, post 76 Miljøteknologi, kan overføres

Formålet med midlene er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter. Målgruppen er bedrifter i hele landet som skal igangsette pilot- og demonstrasjonsprosjekter innenfor miljøteknologi. Innovasjon Norge skal ha et kompetanse-miljø innenfor miljøteknologi, bl.a. for å veilede søkere i det samlede tilbudet av virkemidler med relevans for utvikling og kommersialisering av miljøteknologi. Prosjektene skal være bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme, og bidraget fra Innovasjon Norge skal være utløsende for prosjektene.

Midlene kan også anvendes til prosjekter under Grønn plattform.

Det er for 2024 bevilget 415,9 mill. kroner over posten. En nødvendig del av bevilgningen må benyttes til å dekke tilsagn gitt innenfor rammen av tilsagnsfullmakten fra tidligere år som ikke er utbetalt innen utgangen av 2023. Det er estimert at framtidige utbetalingsforpliktelser ved utgangen av 2023 vil være om lag 850 mill. kroner.

Tilsagnsfullmakten for ordningen settes i 2024 til 655 mill. kroner i 2024, jf. romertallsvedtak VIII, 1. Med en bevilgning på 415,9 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 655 mill. kroner, samt nevnte estimerte utbetalingsforpliktelser ved utgangen av 2023 på om lag 850 mill. kroner vil Innovasjon Norge kunne gi nye tilsagn for om lag 220 mill. kroner i 2024. Dersom tilsagnsfullmakten for 2023 ikke benyttes fullt ut, vil handlingsrommet for å gi pådra seg nye forpliktelser i 2024 øke tilsvarende.

Ordningen skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS avtalen, jf. GBER artikkel 1-9 og artikkel 17, 18, 22, 25, 28, 29, 31, 36, 37, 41, 47 og 49.

Deler av bevilgningen overføres fra departementet til Innovasjon Norge, mens resterende belastes direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Månedlige overføringer fra departementet starter så snart vi har mottatt utbetalingsplan fra Innovasjon Norge.

Kap. 2421, post 90 Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, overslagsbevilgning

Formålet med Innovasjon Norges låneordninger er å bidra til å oppfylle Innovasjon Norges delmål 1 om flere gode gründere og delmål 2 om flere vekstkraftige bedrifter. Bevilgningen på 64,4 mrd. kroner skal dekke Innovasjon Norges brutto innlån for låneordningene i 2024, inkludert refinansiering av tidligere opptatte innlån. Om nødvendig vil departementet foreslå bevilgningsendringer i forbindelse med endring av budsjettet våren eller høsten 2024 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge. Innovasjon Norge skal, som tidligere, holde låneordningene regnskapsmessig atskilt og rapportere om ordningene separat. Transaksjonene utgifts- og inntektsføres i statsregnskapet av departementet.

Kap. 5325, post 70 Låneprovisjoner

Det er bevilget 72 mill. kroner i låneprovisjoner. Provisjoner for 2023 innbetales etterskuddsvis av Innovasjon Norge til staten ved Nærings- og fiskeridepartementets konto

nr. 7694 05 18896. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2024. Dokumentasjon på beløpsstørrelse oversendes departementet i innspill til revidert budsjett 2024. Transaksjonen inntektsføres i statsregnskapet av departementet.

Kap. 5325, post 90 Avdrag på utestående fordringer

Det er bevilget 63 mrd. kroner til avdrag på innlån fra statskassen for 2024. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren eller høsten 2024 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge. Netto innbetalinger, av både avdrag og renter, overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, konto nr. 7694 05 18896.

Kap. 5325 post 92 Låneordning for pakkereisearrangører – avdrag

Det er bevilget 30,5 mill. kroner i avdrag for 2024. Innbetalte avdrag inntektsføres direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren eller høsten 2024 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge.

Kap. 5625, post 80 Renter på lån fra statskassen

Det er bevilget 605 mill. kroner i renter på lån fra statskassen for 2024. Beregning og innbetaling av renter skal følge tidligere etablert praksis, jf. omtale under kap. 2421, post 90. Om nødvendig vil departementet foreslå bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren og/eller høsten 2024 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge.

Kap. 5625, post 81 Rentemargin, innovasjonslåneordningen

For innovasjonslåneordningen skal Innovasjon Norge normalt oppnå positiv rentemargin etter dekning av administrasjonskostnader. Netto rentemargin er budsjettert med 22 mill. kroner i 2024. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett våren 2024. Innovasjon Norge bes om å oversende departementet dokumentasjon i forbindelse med innspill til revidert budsjett våren 2024. Netto rentemargin skal overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementets konto nr. 7694 05 18896.

Kap. 5625 post 82 Låneordning for pakkereisearrangører – renter

Det foreslås en rentebevilgning på 2,6 mill. kroner. Innbetalte renter inntektsføres direkte i statsregnskapet av Innovasjon Norge. Om nødvendig vil departementet foreslå bevilgningsendringer i forbindelse med endringer i statsbudsjettet våren og/eller høsten 2024 med bakgrunn i innspill fra Innovasjon Norge.

Kap. 5625, post 85 Utbytte, lavrisikolåneordningen

Overskytende overskudd ut over en egenkapitalandel på 10,5 pst. skal tilbakeføres til staten. For 2024 er det bevilget 440 mill. kroner over posten. Når overskudd og egenkapitalandel er avklart i Innovasjon Norges årsregnskap for 2023, skal de overskytende midlene overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementet, konto nr. 7694 05 18896. Det er lagt til grunn

at salget av Innovasjon Norges hovedkontor i Akersgata 13 i Oslo i 2023 vil øke utbyttet vesentlig i forhold til det som har vært normalt de siste årene. Netto gevinst fra salget overføres til staten ved Nærings- og fiskeridepartementet. Om nødvendig vil departementet fremme forslag om bevilgningsendring i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett i 2024.

5. Administrative fellesføringer fra departementene

5.1 Forutsetninger og krav

Bevilgninger som er stilt til rådighet og ordninger som forvaltes på vegne av staten, skal disponeres i samsvar med statens økonomiregelverk og i tråd med statsstøtteregelverket. Nærmere og mer detaljerte retningslinjer for disponering av midlene, omtale av mål, kriterier for måloppnåelse, tildelingskriterier og beregningsregler, oppfølging, kontroll, evaluering m.m. er gitt i regelverk for den enkelte ordning og i postomtale i Prop. 1 S.

Vedrørende administrasjons- og gjennomføringskostnader for aktivitetene vises det til bestemmelser i vedtektene og i lov om Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge har ansvar for å planlegge virksomheten i 2024 slik at de statlige bevilgningene strekker til for hele budsjetterminen. Det skal ikke foretas disposisjoner i løpet av 2024 som gjør det nødvendig å fremme forslag om tilleggsbevilgninger. Budsjettforslag som fremmes utenom fristene, kan ikke påregnes behandlet.

Eventuelle nye oppdrag skal vurderes opp mot fastsatte kriterier for god virkemiddelbruk.¹

I samsvar med Bevilgningsreglementet § 10 og lov om Riksrevisjonen § 12, tas det forbehold om adgang for departementene og Riksrevisjonen til å iverksette kontroll med at bevilgningene benyttes etter forutsetningene.

Bedriftsrettet støtte skal registreres i Registeret for offentlig støtte, etter gjeldende regler.

EØS-finansieringsordningene

For programperiode 2014-2021, med prosjektgjennomføring frem til og med 2024, er Innovasjon Norge p.t. tillagt oppgaver innenfor programmene Næringsutvikling og innovasjon, Fornybar energi, og Anstendig arbeid. Innovasjon Norges rolle og oppgaver er beskrevet i avtaler med Utenriksdepartementet (UD) og Financial Mechanism Office (FMO). Innovasjon Norge skal vurdere hvorvidt aktiviteter, partnerskap og resultater fra programmene kan være aktuelle i andre av selskapets programmer, Horisont Europa og i samarbeidet med Norges forskningsråd. Innovasjon Norge skal bidra i dialog med UD og FMO om utforming av relevante programmer for neste programperiode 2022-2029.

Samarbeid mellom virkemiddelaktørene

For å sikre en god utnyttelse av statens ressurser er det viktig med tydelig rolledeling og et godt samarbeid mellom de ulike virkemiddelaktørene innenfor det norske innovasjonssystemet. Innovasjon Norge, Siva, Norges forskningsråd, Eksportfinansiering

¹ Jf. Meld. St. 22 (2011-2012) s. 116.

Norge, Patentstyret, Design og arkitektur Norge (DOGA), Investinor, Nysnø klimainvesteringer, Enova og Gassnova er alle, på hver sine måter, viktige aktører i regjeringens arbeid med å legge til rette for vekst i norsk næringsliv. Innovasjon Norge skal arbeide sammen med Standard Norge om å opplyse om standardiserings-prosesser av betydning for verdiskaping og norsk næringsliv, og bidra til økt kunnskap og kompetanse om bruk av standarder og standardisering blant annet ved å formidle kurs om standardiseringsarbeid i Innovasjon Norges kompetansesenter. Videre bør Innovasjon Norge også ha dialog med Norsk akkreditering for å synliggjøre fordelene ved at bedrifter akkrediterer varer og tjenester.

Departementet ber virkemiddelaktørene organisere samarbeidet seg imellom på en måte som resulterer i tydelige og samkjørte virksomheter, som utøver sine respektive roller i et godt samspill, og på en slik måte at de ulike virkemidlene utfyller hverandre på en best mulig måte. Dette omfatter også samarbeid for utnytting av offentlig finansiert infrastruktur for forskning og innovasjon inkludert testområde hav. I den grad det er uklarheter om rolledelingen ber departementet om å bli orientert.

Samarbeidsavtalen mellom Innovasjon Norge og Utenriksdepartementet legger føringer for samarbeidet med utenriksstjenesten. Samarbeidsavtalen mellom Innovasjon Norge og Norwegian Energy Partners (Norwep) legger føringer for samarbeidet med Norwep.

Innovasjon Norge er, sammen med Investinor, en viktig aktør i regjeringens arbeid med å fremme vekstkraftige bedrifter. Departementet er opptatt av at aktørene kjenner godt til hverandres tilbud, og samarbeider godt om å gjøre sine virkemidler kjent og lett tilgjengelig for næringslivet.

Det vises til midlertidig ordning omtalt i Prop. 1 S (2023–2024) for kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge. Ordningen forvaltes av Eksportfinansiering Norge. Som hovedregel skal ikke Innovasjon Norge samfinansiere kjøp av skip fra verft i Norge til bruk i Norge med Eksportfinansiering Norge. I tilfeller hvor sluttfinansieringen likevel samfinansieres, skal ikke den samlede statlige risikoandelen overstige 75 pst. av lånefinansieringen. Det er viktig at Innovasjon Norge og Eksportfinansiering Norge samarbeider godt, slik at tilbudet fra staten fremstår som lett tilgjengelig og forståelig for norske bedrifter.

Innovasjon Norge skal til enhver tid ha den sektor- og markedskompetanse som er nødvendig for å nå sine mål og fremstå som en kompetent og effektiv organisasjon, og utnytte sektorkompetansen hos andre offentlige eller offentlig støttede organisasjoner.

Ansvarlig næringsliv

Det forventes at Innovasjon Norge er ledende i arbeidet med ansvarlig næringsliv og gjennomføre aktsomhetsvurderinger i tråd med anerkjente metoder. Videre forventes det at Innovasjon Norge respekterer menneske- og arbeidstakerrettigheter, fremmer retten til fri fagorganisering, bidrar til å forebygge økonomisk kriminalitet og ivaretar hensynet til klima, naturmangfold og økosystemer gjennom sin virksomhet. Innovasjon Norge skal arbeide aktivt for å fremme et bærekraftig og ansvarlig næringsliv, både internt i selskapet og blant selskapets kunder gjennom rådgivning og krav. Innovasjon Norges arbeid på området skal

bidra til bærekraftig verdiskaping hos norske bedrifter, til realisering av FNs bærekraftsmål og støtte opp om Paris-avtalens mål. Som oppdragsgiver har Innovasjon Norge et særskilt ansvar for å motvirke arbeidslivskriminalitet og ivareta menneskerettigheter og klima- og miljøhensyn ved gjennomføring av anskaffelser. I årsrapporten skal Innovasjon Norge redegjøre for resultater fra oppfølging av inngåtte kontrakter og hvordan virksomhetens anskaffelser er innrettet for å ivareta disse hensynene.

Brukerbetaling

Innovasjon Norge skal som hovedregel ikke tilby brukerbetalte tjenester som er i direkte eller indirekte konkurranse med private aktører. I den grad Innovasjon Norge tilbyr slike tjenester må dette begrunnes særskilt og prisen Innovasjon Norge tar må gjenspeile de reelle kostnadene.

Kommunikasjonsarbeid

Kommunikasjonsarbeidet skal være basert på statlig kommunikasjonspolitikk. Innovasjon Norge skal bidra til en aktiv profilering i media. Innovasjon Norge skal bruke et enkelt språk. Det skal være løpende kontakt mellom kommunikasjonsseksjonen i Innovasjon Norge og departementet. Departementet skal varsles tidlig om saker som kan få stor oppmerksomhet i media. Departementet skal få mulighet til å profilere Innovasjon Norges gode resultater og saker.

Mangfold og likestilling

Departementet ber Innovasjon Norge videreføre arbeidet for at likestillings- og mangfoldsperspektivet er godt ivaretatt i drift, styring og iverksetting av programvirksomheten i Innovasjon Norge.

5.2 Administrative forhold

Innovasjon Norges saksbehandling skal både ivareta kundenes behov for raske tilbakemeldinger, og kravet om forsvarlig saksbehandling.

Unødvendig kompliserte søknadsprosesser og rapporteringskrav skal unngås.

5.3 Rapportering og evaluering

Innovasjon Norge har ansvar for at rapportering skjer i henhold til føringer i oppdragsbrevet, avklart rapporteringsformat og vedlagte rapporteringskalender som er felles for Nærings- og fiskeridepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Utenriksdepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet, Energidepartementet, Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet og Samferdselsdepartementet.

Rapporteringskalenderen gir en oversikt over de rapportene som er påkrevd i henhold til oppdragsbrevene fra departementene. Innovasjon Norge skal legge stor vekt på presis rapportering og må sørge for at fristene overholdes. Aktuelle departementer skal varsles snarest mulig dersom forventet ambisjonsnivå ikke kan overholdes.

De samlede administrasjons- og gjennomføringskostnader skal rapporteres for den enkelte ordning. Også for de selvfinansierende ordningene skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader fremgå.

Evaluering

Innovasjon Norge skal rapportere på effekter av egen virksomhet gjennom resultater fra MRS-systemet, kundeeffektundersøkelser og evalueringer. Det er viktig at Innovasjon Norge gjennomfører evalueringer av satsinger og programmer. Kravet til evalueringer er forankret i økonomireglementet (§ 16) og er en viktig del av arbeidet med å korrigere innretning, omfang mv. på tiltakene. Oppdragsgivende departement må involveres tidlig i prosessen, for å ha mulighet til å delta i utformingen av evalueringene og/eller sitte i referansegruppe. Videre må oppdragsgivende departement bli informert om hovedresultater fra evalueringene og hvordan Innovasjon Norge vurderer dem og planlegger å følge dem opp.

Vi ser fram til videre dialog med Innovasjon Norge om selskapets arbeid med å utføre oppdraget fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Med hilsen

Bent Sunde (e.f.)
fung. ekspedisjonssjef

Kristina Wifstad
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Design og arkitektur Norge
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Kultur- og likestillingsdepartementet
Kunnskapsdepartementet
Landbruks- og matdepartementet
Norges forskningsråd
Patentstyret
Riksrevisjonen
Samferdselsdepartementet
Siva SF
Utenriksdepartementet

Vedlegg:
Rapporteringskalender 2024

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

23/51-53

2. januar 2024

Oppdragsbrev Innovasjon Norge 2024

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til Stortingets behandling av Prop. 1 S (2023–2024) for Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter omtalt som Prop. 1 S), jf. Innst. 16 S (2023–2024) vedtatt 15. desember 2023.

Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter departementet) delegerer i dette brevet forvaltningen av rammen til Innovasjon Norge for 2024. Brevet fastsetter også kravene departementet har til Innovasjon Norge. For 2024 er det utarbeidet nye retningslinjer for post 553.61 (vedlegg 1). Det er også utarbeidet ny mal for fylkeskommunenes oppdragsbrev til Innovasjon Norge i samarbeid med fylkeskommunene og Innovasjon Norge. Endringene innebærer ny struktur i dokumentene, og egne kapitler for særskilte oppdrag over post 61 til Innovasjon Norge.

Departementet ber Innovasjon Norge ta opp eventuelle uklarheter så snart som mulig.

OVERSIKT OVER BEVILGNINGER STILT TIL DISPOSISJON FOR 2024

I tråd med Stortingets vedtak tildeles Innovasjon Norge følgende rammer i 2024:

Utgifter

Kap. 553	Regional- og distriktsutvikling	tall i tusen kr
Post	Betegnelse	Budsjett 2024
65	Omstilling	12 000
71	Investeringsstilkudd for store grønne investeringer	101 528
74	Klynger og innovasjon	28 322
	Sum kap. 553	141 850

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kdd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kdd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 858

Avdeling
Regionalpolitisk
avdeling

Saksbehandler
David Andreassen
22 24 71 56

Departementet viser til de administrative føringene i oppdragsbrevet til Innovasjon Norge fra Nærings- og fiskeridepartementet for 2024 og retningslinjene for postene (vedlegg 1-3).

MÅL FOR INNOVASJON NORGE

Målstrukturen til Innovasjon Norge er felles for alle selskapets oppdragsgivere. Departementet henviser til oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

DEPARTEMENTETS PRIORITERINGER FOR 2024

Mål for regional- og distriktpolitikken

Regjeringas mål for distrikts- og regionalpolitikken er at «folk skal kunne leve eit godt liv i heile Noreg, at alle lokalsamfunn skal ha rom for utvikling og verdiskaping, og at folketalet skal auke i distriktskommunar».

Programkategori 13.50 *Distrikts- og regionalpolitikk* er en målretta innsats mot strategisk viktige områder, der utfordringene ikke kan løses av sektorpolitisk innsats alene.

Midlene over programkategorien er øremerket økonomiske virkemidler for å medvirke til å realisere de nasjonale distrikts- og regionalpolitiske målene.

Målene for programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk er

1. Næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikter
2. Regional utvikling over landegrensene og i nordområdene
3. Styrket utviklingskapasitet og velfungerende tjenestetilbud i distriktene

Oppdraget til Innovasjon Norge skal bidra til oppnåelse av mål 1.

Samarbeid mellom virkemiddelapparatet og fylkeskommunene

Den regionale samfunnsutviklerrollen til fylkeskommunene er forsterket, det vil si at fylkeskommunene har det ledende ansvaret for å utforme regionale strategier for utvikling, og å utvikle, samordne og følge opp regionale mål for utvikling i sitt fylke. Dette innebærer også at fylkeskommunene skal mobilisere og samordne lokale og regionale aktører som er viktige for regional utvikling i fylket, slik at den samlede innsatsen medvirker til at utviklingen i fylket går i ønsket retning.

Innovasjon Norge og Siva skal forvalte virkemidler for regional næringsutvikling i tråd med gjeldende retningslinjer og programplaner. Fylkeskommunen gir Innovasjon Norge og Siva oppdrag for disse virkemidlene. Fylkeskommunene har ansvaret for styringsdialogen med Innovasjon Norge og Siva for de fylkeskommunale oppdragene. Dette omfatter dialog om resultater, måloppnåelse og effektivitet innenfor den enkelte ordning, utvikling av satsingsforslag og innspill til statsbudsjettet.

Departementet forventer at fylkeskommunene og Siva, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd har et godt samarbeid om mål og strategier for næringsutvikling, og at det regionale partnerskapet har en aktiv rolle. Samarbeidet skal gi en klar arbeidsdeling mellom aktørene, og skape en god regional infrastruktur for innovasjon. Departementet støtter opp om samarbeidsavtalene som er inngått mellom fylkeskommuner og virkemiddelaktørene på fylkesnivå.

Flere kvinnelige entreprenører og flere kvinner i ledelse og styrer

Departementet ber Innovasjon Norge fortsette å bidra til flere kvinnelige entreprenører og flere kvinner i ledelse og styrer. For næringsrettede ordninger er det et mål at minst 40 prosent av virkemidlene skal nå fram til bedrifter med kvinnelig leder eller eier, eller oppfylle Innovasjon Norges indikator «kvinnerettet». Målet skal ikke gå på bekostning av vurdering av kvalitet på søknader.

NÆRMERE OM DE ENKELTE POSTENE OG ORDNINGENE

Opgaver under programkategori 13.50

Kap. 553, post 65 Omstilling

Som en oppfølging av evalueringen¹ av regional omstilling er ordningen revidert for 2024. Endringene er gjort i dialog med representanter fra fylkeskommunene, Innovasjon Norge og Distriktssenteret. Fra 2024 har posten tre ordninger:

- a) Bistand og veiledning til distriktskommuner. Mål for ordningen er økt utviklingskapasitet og strategisk arbeid i distriktskommuner, blant annet gjennom styrket samfunnsplanlegging.
- b) Tilskudd til kommuner med langvarig nedgang i befolkning og sysselsetting av særlig omfattende grad. Mål for ordningen er økt attraktivitet for bosetting og næringsliv og å styrke kommunene sin kapasitet til å håndtere situasjonen.
- c) Tilskudd til omstilling i kommuner eller regioner med vesentlig fall i sysselsettinga over relativt kort tid. Mål for ordningen er å styrke næringsgrunnlaget og bidra til etablering av nye arbeidsplasser i kommuner eller regioner som opplever vesentlig nedgang i sysselsettinga over relativt kort tid.

Departementet bevilger 12 mill. kroner til Innovasjon Norge for rollen som nasjonalt kompetanseorgan for lokalt og regionalt omstillingsarbeid. Rollen som kompetanseorgan gjelder ordning b og c. Innovasjon Norge skal på oppdrag fra fylkeskommunene bistå omstillingsprosjekter med råd, virkemidler, veiledning og kvalitetssikring. I tillegg skal Innovasjon Norge utvikle arbeidsfeltet, slik at verktøyene er relevante for de ulike målgruppene, og gjennomføre evalueringer og lignende.

¹ [Telemarksforskning \(2022\) Evaluering av ordningen med regional omstilling](#)

Fylkeskommunen har ansvaret for omstillingsarbeidet i eget fylke (ordning b og c) og forvalter tilskuddsordningene. I omstillingsarbeidet er det viktig at fylkeskommunene, Innovasjon Norge og omstillingskommunene samarbeider aktivt.

For ordning b er kriteriene for måloppnåing økt utviklingskapasitet og utviklings- og gjennomføringsevne i kommunen, økt attraktivitet for bosetting og attraktivitet for næringsliv. For ordning c er kriteriene for måloppnåing styrket utviklingskapasitet og kompetanse for næringsutvikling i kommunen/regionen og tallet på arbeidsplasser som blir etablerte eller sikra. Innovasjon Norge rapporterer kun på antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret. De øvrige kriteriene dokumenteres gjennom evalueringer.

Regelverk for ordning b og c vil bli fastsatt i forskrift. Forskriften er sendt på høring. Departementet vil varsle Innovasjon Norge når ny forskrift er publisert.

Kap. 553, post 71 investeringstilskudd for store grønne investeringer

For å bidra til at Norge blir et lavutslippsland bevilger departementet 101,528 mill. kroner over post 71 til en tilskuddsordning forvaltet av Innovasjon Norge rettet mot store bærekraftige investeringsprosjekter i distriktene². Dette inkluderer et kutt på 1,275 mill. kroner for departementets andel av gjenstående gevinstrealiseringskutt for Innovasjon Norge for 2024³.

Bedrifter med prosjekter lokalisert innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte kan søke på ordningen. Ved søknadsbehandlingen skal Innovasjon Norge vektlegge bærekraft, klimatilpassing, sysselsetting og regional næringsutvikling, samt bedriftenes rolle i grønne og sirkulære verdikjeder.

Retningslinjer og føringer for ordningen er beskrevet i vedlegg 2: Retningslinjer for kap 553 post 71. Målene, kriteriene og den praktiske gjennomføringen av ordningen er operasjonalisert i programbeskrivelsen.

Kap. 553, post 74 Klynger og innovasjon

Departementet tildeler Innovasjon Norge 28,322 mill. kroner over kap. 553, post 74, til Klyngeprogrammet (Norwegian Innovation Clusters) og Innovasjonspartnerskap. Innovasjon Norge fordeler midlene mellom programmene. Innovasjon Norge har i dialog med departementet valgt å kun prioritere klyngeprogrammet i 2024. Innovasjon Norge implementerer endringer for klyngeprogrammet i 2024 i dialog med KDD og NFD. Endringene er basert på føringer i Prop 1 S (2023-2024) for Nærings- og fiskeridepartementet kap. 2421, post 71.

For omtale, regelverk og kriterier for måloppnåelse for ordningene henvises til Prop. 1 S og retningslinjene for posten (vedlegg 3).

² Hva som menes med "store" eller "større" prosjekter, og klassifisering av bærekraft, er operasjonalisert i programbeskrivelsen.

³ Omtalt i Prop. 1 S (2023-2024) for Nærings- og fiskeridepartementet under programkategori 17.20

Klyngeprogrammet (Norwegian Innovation Clusters)

Klyngeprogrammet skal bidra til å styrke verdiskapingen og innovasjonsevnen til deltakende bedrifter gjennom samarbeid. Programmet finansieres også med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Departementet er opptatt av at klyngeprogrammet fremmer næringsutvikling og innovative næringsmiljøer i hele landet. Departementet skal involveres i arbeidet med utvikling av ordningen.

Innovasjonspartnerskap

Innovasjonspartnerskap er en modell for offentlig-privat samarbeid, der målet er å utvikle og ta i bruk helt nye løsninger på dagens og fremtidens samfunnsutfordringer. Ordningen tar utgangspunkt i offentlige behov innen f.eks. klima og miljø, mobilitet, smartere forvaltning og helse/velferd. Programmet finansieres også med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Samferdselsdepartementet.

UTBETALING

Departementet overfører midler i to terminer hvert år. Midlene blir overført til samme konto som foregående år, med mindre Innovasjon Norge gir beskjed om noe annet.

DISPONERING AV MIDLER

Midler til Innovasjon Norge blir gitt som tilskudd uten krav om tilbakebetaling (rundsumtilskudd). Innovasjon Norge får fullmakt til selv å fastsette hvilket år tilsagn skal gjelde for, hvor lenge tilsagnet skal gjelde, og til å behandle søknader om forlenging av tilsagn. Omdisponering av ubrukte midler må godkjennes av departementet.

Midler som står igjen under tidligere poster på kap. 550, 551, 552 og 553 skal brukes i tråd med opprinnelig formål vedtatt av Stortinget. Opprinnelig formål er omtalt i oppdragsbrev og retningslinjer for postenes siste år i statsbudsjettet. Innovasjon Norge rapporterer på forbruk på tidligere poster.

Innovasjon Norge skal forvalte midlene i henhold til Regelverk for økonomistyring i staten og statsstøtteregelverket.

ADMINISTRATIVE FELLESFØRINGER FRA DEPARTEMENTENE

Departementet henviser til oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet.

DEPARTEMENTSSPESIFIKKE ADMINISTRATIVE FØRINGER

Administrasjons og gjennomføringskostnader

For Innovasjon Norges oppdrag fra departementet skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader til forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor rammene av ordningen. For oppdrag fra fylkeskommunene gjelder føringer i Prop. 1 S og retningslinjene for post 553.61 (vedlegg 1).

Rapportering og resultatoppfølging

Felles rapporteringskalender følger som vedlegg til oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet. Rapportering på fellesfinansierte ordninger i årsrapporten kan framkomme av rapporteringen til Nærings- og fiskeridepartementet.

Rapportering for post 553.61 følger fylkeskommunenes oppdragsbrev til Innovasjon Norge og felles rapporteringskalender fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Styringsdialog

Det er halvårlige styringsmøter mellom departementet og Innovasjon Norge.

Oppfølging av bærekraftsmålene

Norge har forpliktet seg til å følge opp de internasjonale bærekraftsmålene. Målene gjelder for alle deler av samfunnet. Innovasjon Norge er en viktig aktør i gjennomføring av regjeringens distrikts- og regionalpolitikk. Departementet er opptatt av at Innovasjon Norge fremmer bærekraft i arbeidet med næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikter.

Med hilsen

Kristin Felde (e.f.)
ekspedisjonssjef

David Andreassen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg (5):

Vedlegg 1: Retningslinjer for forvaltning av midler over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett kap. 553, post 61

Vedlegg 2: Retningslinjer for Innovasjon Norges forvaltning av tilskudd over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett, kap. 553 post 71

Vedlegg 3: Retningslinjer for Innovasjon Norges forvaltning av tilskudd over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett, kap. 553 post 74

Vedlegg 4: Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Vedlegg 5: Fylkesfordeling kap. 553 for 2024

Kopi

**RETNINGSLINJER FOR KAP 553, POST 61 OVER KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT – MOBILISERENDE OG KVALIFISERENDE
NÆRINGSUTVIKLING
(Gjeldende fra 1. januar 2024)**

Kapitteloversikt

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE.....	1
KAPITTEL 2. NÆRMERE OM BEVILGNINGEN OG ORDNINGENE PÅ POST 553.61	3
2.1 Virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge	3
2.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene.....	3
2.1.2 Landsdekkende ordninger	4
2.2 Virkemidlene forvaltet av Siva	6
2.3 Særskilte oppdrag.....	9
2.4 Tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier	10
2.5 Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til	11
KAPITTEL 3. ØVRIG REGELVERK FOR ORDNINGENE	11
3.1 Krav til programbeskrivelser.....	11
3.2 Krav til informasjon om ordningene	12
3.3 Søknadsbehandling og utbetaling	12
3.4 oppfølging og kontroll.....	13
KAPITTEL 4 NÆRMERE OM ROLLER OG ANSVAR.....	14
4.1 Fylkeskommunene.....	15
4.2 Innovasjon Norge og Siva	15
4.3 Kommunal- og distriktsdepartementet.....	16
KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER.....	16
5.1 Definisjoner.....	16
5.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Innovasjon Norge.....	17
5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Siva	17
5.4 Administrasjonskostnader i fylkeskommunene.....	18
KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE.....	18

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Retningslinjene gjelder bevilgninger og virkemidlene under post 553.61 *Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling*. Virkemidlene er angitt i kapittel 2 i dokumentet.

Formålet med retningslinjene er tredelt.

Retningslinjene skal sørge for at forvaltningen av midlene og ordningene følger reglementet for økonomistyring i staten og bevilgningsreglementet:

- Økonomiregelverket §8
- Økonomiregelverket, bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om utforming og forvaltning av tilskuddsordninger
- Bevilgningsreglementet §5, §9 og §10

Dette innebærer at Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter departementet) skal fastsette regelverk for tilskuddsordningene, i tråd med paragrafene og kapitlene nevnt over¹. Overordnede mål, kriterier og føringer for post 553.61 er gitt i Prop. 1 S (2023-2024) for Kommunal og distriktsdepartementet (heretter Prop. 1 S), men utdypes nærmere i dette dokumentet. Regelverket for ordningene er gjengitt i kapittel 2 og 3.

Retningslinjene skal videre operasjonalisere følgende føring fra Prop. 1 S: *Departementet har laga retningslinjer for posten i samråd med fylkeskommunane, Innovasjon Noreg og Siva, der oppgåvene og ansvarsområda til aktørane er omtalt.*

Dette innebærer utdypende tekst for:

- ✓ arbeidsdelingen mellom departementet, fylkeskommunene og virkemiddelaktørene i forvaltningen av posten
- ✓ administrasjons- og gjennomføringskostnader

Føringer om roller og administrasjonskostnader er gjengitt i kapittel 4 og 5.

Retningslinjene skal til sist presisere gjeldende regler for offentlig støtte ordningene er omfattet av. Kapittel 6 angir regelverket for offentlig støtte ordningene er omfattet av.

Retningslinjene danner grunnlaget for virkemiddelaktørenes utarbeidelse av programbeskrivelser for ordningene.

For Innovasjon Norge gjelder lov om Innovasjon Norge, for Siva gjelder lov om statsforetak. Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet og selskapenes mål- og resultatstyringssystem.

Kommunal- og distriktsdepartementet omtales i disse retningslinjene som departementet. Med fylkeskommune menes også Oslo kommune.

Retningslinjene kommer som vedlegg til årlige oppdragsbrev til fylkeskommunene og Innovasjon Norge, og orienteringsbrev til Siva fra departementet.

¹ Formulert slik i kapittel 6.2.3 i bestemmelser om økonomistyring i staten: *Departementet skal fastsette et regelverk for tilskuddsordningen som regulerer hovedelementene som nevnt i pkt. 6.2.1 bokstav a til d, og eventuelt også bokstav e.*

KAPITTEL 2. NÆRMERE OM BEVILGNINGEN OG ORDNINGENE PÅ POST 553.61

Jf. Prop. 1 S forvaltes virkemidlene på kap. 553 post 61 av Innovasjon Norge og Siva, på oppdrag fra fylkeskommunene. Bevilgninger over post 553.61 kan kun gå til de anviste virkemidlene og formålene i kapittel 2.1, 2.2 og 2.3. Bevilgningene til virkemidlene inkluderer administrasjons- og gjennomføringskostnader for virkemiddelaktørene, jf kapittel 4. I tillegg til bevilgningene til virkemidlene kan fylkeskommunene, med midler over post 553.61, dekke inntil 100.000 kroner i kostnader for eget arbeid med oppdragsbrev og styringsdialog med Innovasjon Norge og Siva.

Under følger operasjonalisering av mål og kriterier fra Prop. 1 S for virkemidlene på post 553.61, samt regler for tilskudd, lån og oppdrag til mobilisering.

2.1 Virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge

2.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene

Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene inkluderer en rekke virkemidler for tilskudd og lån. Virkemidlene skal bidra til et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetting og store avstander. Målgruppen er små og mellomstore bedrifter og entreprenører innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte².

Kriterier for måloppnåelse for alle virkemidlene er:

- ✓ verdiskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ nyskaping
- ✓ omstilling

Aktivitetsindikatorer for virkemidlene:

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ Antall, type og størrelse på prosjekter
- ✓ Addisjonalitet
- ✓ Risikoprofil
- ✓ Kvinneandel

Tildelingskriterier

Bevilgningen kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte. Innovasjon Norges bidrag skal avlaste risiko og være utløsende for at prosjektet blir gjennomført.

Nærmere om tildelingskriterier for de ulike virkemidlene:

Investeringsstilskudd kan gis til fysiske investeringer som for eksempel produksjonslokaler

² Virkeområdet for distriktpolitisk begrunnet investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i henhold til EUs retningslinjer for regionalstøtte.

eller produksjonsutstyr. Målgruppen er primært små- og mellomstore bedrifter.

Bedriftsutviklingstilskudd kan gis til rådgivningstjenester, kompetansetiltak og tilskudd til forprosjekter. Fylkeskommunene kan velge om de vil gi en profil på tilskuddet i form av satsing på eksempelvis kvinner, gründere, kompetanse eller mobilisering til vekst og internasjonalisering. Bedriftsutviklingstilskudd gis primært til små og mellomstore bedrifter.

Distriktsrettet oppstartstilskudd kan kun innvilges til bedrifter som er registrert som foretak i Brønnøysundregisteret (har organisasjonsnummer) for mindre enn 3 år siden i markedsavklaringsfasen, og mindre enn 5 år siden i kommersialiseringsfasen. Tilskudd kan også gis til fellestiltak for grupper av etablerere, for eksempel etablererveiledning. De to viktigste tildelingskriteriene er at forretningsidéen/løsningen representerer noe vesentlig nytt regionalt, og at gründeren har ambisjoner om å utvikle en vekstbedrift.

Distriktsrettede risikolån kan gis til toppfinansiering av antatt lønnsomme investerings- og utviklingsprosjekter som er vanskelig å finansiere i det private kredittmarkedet. Lånene kan innvilges både til nyetableringer og etablerte bedrifter uavhengig av størrelse.

Distriktsrettede garantier for driftskreditt og unntaksvis lån gis til bedrifter som mangler pantesikkerhet for lånefinansiering i bank. Den distriktsrettede garantiordningen skal sikre finansiering av prosjekter med høy risiko, med realistiske mål om å kunne oppnå lønnsomhet. Garanti stilles som simpel tapsgaranti der Innovasjon Norge og andre finansieringsinstitusjoner deler risikoen.

2.1.2 Landsdekkende ordninger

Landsdekkende oppstartstilskudd 1

Formålet med etablerertilskudd er å få frem flere gode gründere. *Landsdekkende oppstartstilskudd 1* til markedsavklaring skal støtte gründere som har nye ideer med stort vekstpotensial.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ nyskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ verdiskaping

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall og type prosjekter
- ✓ addisjonalitet
- ✓ kvinneandel
- ✓ andel benyttet i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Tildelingskriterier

Tilskuddet kan brukes til å utvikle egen kompetanse, kjøpe kompetansetjenester av andre, tilpasse produktet eller tjenesten til markedet eller som sikkerhet for å innhente mer kapital. Tilskuddet skal gis til bedrifter i tidlig fase; i etablerings-, utviklings- eller

markedsintroduksjonsfasene. Støtten skal være avgjørende for at prosjektet kan gjennomføres. Ordningen omfatter hele landet og alle næringer, med unntak av offentlig virksomhet. Tilskuddet kan gis til bedrifter som er tre år eller yngre. I unntakstilfeller kan eldre bedrifter støttes.

Mentortjenesten for gründere

Mentortjenesten for gründere skal gi økt kunnskap om det å drive egen virksomhet, forretningsutvikling og vurdering av markedsmuligheter. Målgruppen er daglig ledere i gründerbedrifter.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ nyskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ verdiskaping

Aktivitetsindikatorer

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall deltakere
- ✓ kvinneandel
- ✓ andel benyttet i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Tildelingskriterier

Bedriftene må være i utviklings- eller markedsintroduksjonsfasen og må ha ambisjoner om vekst utover sitt lokale marked.

Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner som ønsker å etablere forpliktende kommersielt, strategisk og markedsrettet samarbeid for å styrke innovasjonsevne og konkurransekraft. Ordningen omfatter hele landet.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ verdiskaping i deltakerbedriftene
- ✓ innovasjonsevne
- ✓ utvikling av samarbeid
- ✓ regionale ringvirkninger

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ geografisk nedslag

Tildelingskriterier

- ✓ klart mål om styrket innovasjonsevne og vekstkraft gjennom strategisk samarbeid med andre bedrifter,
- ✓ gjennomføringsevne,
- ✓ synlig behov og potensial for samarbeid,
- ✓ minimum 3 deltakere og maksimalt 30, hvor halvparten må være små og mellomstore

- bedrifter,
- ✓ klart definert innovasjonsinnhold og internasjonalt nivå og
- ✓ forankring i ledelse og styrer.

2.2 Virkemidlene forvaltet av Siva

Næringshageprogrammet

Næringshageprogrammet er et distriktspolitisk virkemiddel som gir økt verdiskaping, gjennom å utvikle et mangfoldig, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv i hele landet. Programmet er næringsnøytralt og skal bidra til økt verdiskaping i små og mellomstore bedrifter, samt videreutvikle og styrke de regionale og nasjonale økosystemene for innovasjon.

Aktiviteten i Næringshageprogrammet skal foregå i områder med svak eller ensidig næringsstruktur, fortrinnsvis innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte. Programmet med oppstart i 2023 har økt fokus på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Næringshageprogrammet har to målgrupper:

- 1) Innovasjonsselskaper med relevant kompetanse og som har en sentral rolle i det regionale økosystemet.
- 2) Små og mellomstore bedrifter og nyetableringer, primært i distriktene, med evne og vilje til omstilling og vekst

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ vekst i omsetning, verdiskaping og sysselsetting i bedrifter som mottar støtte gjennom programmet

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall målbedrifter innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Indikatorer for bærekraft

- ✓ Antall kompetansehevende tiltak innenfor bærekraft (både for ansatte i næringshagen og for målbedriftene)
- ✓ Andel målbedrifter som har bærekraft som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel målbedrifter som har digitalisering som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel målbedrifter som har hatt en økning i SRL-skalaen (Sustainable Readiness Level)
- ✓ Andel målbedrifter som svarer opp på minst ett av seks miljømål i taksonomien
- ✓ Andel målbedrifter med kvinnelig ledelse

Tildelingskriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for opptak i programmet:

- ✓ innovasjonsselskapet må være et aksjeselskap med privat aksjemajoritet
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ikke betale ut utbytte
- ✓ Innovasjonsselskapet må kunne dokumentere lokal forankring og engasjement – fra offentlige aktører og privat næringsliv
- ✓ Innovasjonsselskapet må ha tilstrekkelig og tilgjengelig kapasitet i form av ressurser og kompetanse
- ✓ Innovasjonsselskapet skal være en del av et etablert økosystem/nettverk (regionalt, nasjonalt, og internasjonalt)
- ✓ Innovasjonsselskapet må ha et tilstrekkelig geografisk nedslagsfelt. Dette for å sikre kritisk masse av små og mellomstore bedrifter som ønsker å bruke Næringshageprogrammet som verktøy i utvikling og omstilling
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ha koblinger opp mot relevante regionale, nasjonale og internasjonale virkemidler
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ha kompetanse og fokus på bærekraft

Støtten som tildeles til næringshageselskapene er todelt:

- i) 75 pst. av tilskuddet gis som *innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter* (artikkel 28 i EUs gruppeunntaksforordning) som bidrar til rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp som målbedrifter i næringshageprogrammet
- ii) 25 pst. av tilskuddet gis til næringshagene utenom statsstøtteregulverket. Dette skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av næringshageprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring av næringshagen, organisering av opplæring mv.

Programmet inkluderer en differensiert tilskuddsmodell som belønner de miljøene med størst potensial og god måloppnåelse. Innplassering i differensiert tilskuddsmodell baseres på følgende kriterier:

- ✓ Aktivitet (antall målbedrifter, dynamikk i målbedriftsporteføljen), bruk av innovasjonsstøtte (art 28) og henvisning av målbedrifter til øvrige aktører i virkemiddelapparatet)
- ✓ Måloppnåelse (i hvilken grad næringshagen når sine egne målsettinger for programaktiviteten)
- ✓ Kundetilfredshet og addisjonalitet (hvor tilfreds målbedriftene er med næringshagen og hvilken addisjonalitet næringshagen har for bedriftenes utvikling)
- ✓ Programutførelse (hvordan leverer næringshagen som programoperatør; herunder næringshagens leveranser knyttet til programmets mål og formål, næringshagens virksomhet og næringshagens arbeid med målbedrifter)
- ✓ Bærekraft (i hvilken utstrekning næringshagen og målbedriftene leverer på bærekraft i bred forstand)
- ✓ Eksport og internasjonalisering (fokus på markedsutvidelser med tanke på økt eksport)

og internasjonalisering)

- ✓ Økonomisk vekst i bedriftene (andel målbedrifter som opplever vekst i omsetning og/eller verdiskaping)

Innplassering første år i program baseres på søknad. Opptak underveis i programperioden og innplassering skjer gjennom forprosjekter.

Inkubasjonsprogrammet

Målet med Inkubasjonsprogrammet er økt nasjonal verdiskaping gjennom effektivt å identifisere, kommersialisere og videreutvikle innovative ideer til nye vekstbedrifter, og utløse vekst i etablerte virksomheter.

Inkubasjonsprogrammet er næringsnøytralt og nedslagsfeltet for programmet er hele landet.

Programmet med oppstart i 2023 har økt fokus på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Inkubasjonsprogrammet har to målgrupper:

- 1) Sterke innovasjonsmiljø som har en sentral rolle i det regionale økosystemet, bidrar aktivt i det nasjonale økosystemet og hvor inkubasjon er en vesentlig aktivitet
- 2) Innovative ideer og bedrifter med internasjonalt eller nasjonalt vekstpotensial.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ verdiskapings- og omsetningsvekst i bedriftene som er knyttet til inkubatorene.

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader

Indikatorer for bærekraft

- ✓ Antall kompetansehevende tiltak innenfor bærekraft (både for ansatte i inkubatoren og for bedriftene)
- ✓ Andel bedrifter som har bærekraft som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel bedrifter som har digitalisering som en sentral del av forretningsmodellen sin
- ✓ Andel bedrifter som har hatt en økning i SRL-skalaen (Sustainable Readiness Level)
- ✓ Andel bedrifter som svarer opp på minst ett av seks miljømål i taksonomien
- ✓ Andel bedrifter med kvinnelig ledelse

Tildelingskriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for opptak i programmet:

- ✓ innovasjonsselskapet må være organisert som aksjeselskap
- ✓ innovasjonsselskapet skal ikke betale ut utbytte
- ✓ innovasjonsselskapet må ha kjernekompetanse på forretningsutvikling

- ✓ innovasjonsselskapet jobber med bedrifter med høyt potensiale for skalering og internasjonalisering
- ✓ innovasjonsselskapet må ha bredt og relevant eierskap, privat/offentlig
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha god regional forankring, og tydelige drivere
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha en tydelig rolle i regionale og nasjonale økosystemer
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha nasjonale og internasjonale partnerskap og nettverk
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha kompetanse og fokus på bærekraft

Støtten som tildeles til inkubatorene er todelt:

i) 80 pst. av tilskuddet gis som *innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter (artikkel 28 i EUs gruppeunntaksforordning)* som bidrar til rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp i inkubasjonsprogrammet.

ii) 20 pst. av tilskuddet gis til inkubatorene utenom statsstøttereguleringen. Dette skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av inkubasjonsprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring, organisering av opplæring mv.

Programmet inkluderer en differensiert tilskuddsmodell som belønner de miljøene med størst potensial og god måloppnåelse. Innplassering i differensiert tilskuddsmodell baseres på følgende kriterier:

- ✓ Aktivitet (antall bedrifter i inkubasjon, dynamikk i bedriftsporteføljen, bruk av innovasjonsstøtte (art 28) og henvisning av bedrifter til øvrige aktører i virkemiddelapparatet),
- ✓ Måloppnåelse (i hvilken grad inkubatoren når sine egne målsettinger for programaktiviteten),
- ✓ Kundetilfredshet og addisjonalt (hvor tilfreds bedriftene er med inkubatoren og hvilken addisjonalt inkubatoren har for bedriftenes utvikling),
- ✓ Programutførelse (hvordan leverer inkubatoren som programoperatør; herunder inkubatorens leveranser knyttet til programmets mål og formål, inkubatorens virksomhet og inkubatorens arbeid med bedrifter),
- ✓ Bærekraft (i hvilken utstrekning inkubatoren og bedriftene leverer på bærekraft i bred forstand)
- ✓ Eksport og internasjonalisering (fokus på markedsutvidelser med tanke på økt eksport og internasjonalisering)
- ✓ Økonomisk vekst i bedriftene (andel bedrifter som opplever vekst i omsetning og/eller verdiskaping)

Innplassering første år i program baseres på søknad. Opptak underveis i programperioden og innplassering skjer gjennom forprosjekter.

2.3 Særskilte oppdrag

I tillegg til de ordinære oppdragene om virkemidlene på post 61, kan fylkeskommunen også gi

særskilte oppdrag til Innovasjon Norge og Siva³.

Særskilte oppdrag til Siva

Særskilte oppdrag til Siva inkluderer særskilte regionale oppdrag, som for eksempel ønske om opptak av nye operatører, inkl. gjennomføring av forprosjekt for opptak og hvor nye operatører bør etableres, ev. endring i geografisk nedslagsfelt til eksisterende operatører.

Den enkelte fylkeskommune må selv avklare vederlag med Siva for administrasjons- og gjennomføringskostnader for særskilte oppdrag i enkeltfylke(r) knyttet til programmene som forprosjekt, pilotprosjekt eller lignende.

Særskilte oppdrag for Innovasjon Norge:

Særskilte oppdrag omfatter aktiviteter knyttet til mobilisering for virkemidlene under post 61 hos Innovasjon Norge, hvor aktiviteten går på tvers av ordninger. Dette kan inkludere prosjekter, arrangementer, personellressurser, oppsøkende virksomhet, med mer. Særskilte oppdrag fullfinansieres av oppdragsgiver som administrasjons- og gjennomføringskostnader, og kan ikke brukes til virkemidler/program eller tilsagn til kunder.

Innovasjon Norges innsats under særskilte oppdrag skal være knyttet til virkemiddelbruken på post 61, og skal være på operativt nivå. Fylkeskommunene kan gi Innovasjon Norge oppdrag om å delta i prosjekter, samhandling eller utvikling gjennom særskilte oppdrag dersom innsatsen til Innovasjon Norge er knyttet til post 61, og Innovasjon Norge ikke pålegges strategisk ansvar.

For oppdrag til Innovasjon Norge om arrangementer over post 61 gjelder følgende: Deltakelse på arrangement kan dekkes av basiskostbevilgningen, innenfor Innovasjon Norges kapasitet, dersom oppdraget gjelder tilstedeværelse. Dersom oppdraget innebærer gjennomføring eller ansvar bør Innovasjon Norges arbeid fullfinansieres av oppdragsgiver. Arrangement som er relevante for innsatsen på post 61 kan dekkes av særskilte oppdrag.

Oppdragene må gis med forbehold om at virksomheten har personellressurser tilgjengelig, og virksomhetene kan avvise oppdrag de ikke har kapasitet til. Oppdragene må videre ta hensyn til virksomhetenes interne styringsrett, herunder organiseringsspørsmål. Særskilte oppdrag gis gjennom årlig oppdragsbrev eller som tilleggsbrev.

2.4 Tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier

Innovasjon Norge skal forvalte et felles tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier for alle årganger innenfor tilskuddsordningene. Innovasjon Norge er ansvarlig for å fylle opp tapsfondet med midler fra fylkeskommunene. Tapsfondet skal reflektere den reelle risikoen for utlånsporteføljen til støttemottakeren og de samlede tapene som kan oppstå, ved at det blir satt av midler til forventede fremtidige tap. Midler som blir avsatt til tapsfond skal normalt svare til vurdert risiko i hver enkelt låne- og garantiordning. Innovasjon Norge skal årlig vurdere størrelsen på tapsfondet mot vurdert risiko i låne- og garantiporteføljen. Dersom det er et negativt avvik på 5 prosent skal fylkeskommunen og departementet varsles. Dersom det er et negativt avvik på over 10 prosent fra porteføljerisikoen skal tapsfondet

³ formulert slik i Prop. 1 S: *Fylkeskommunane har òg moglegheita til å gi oppdrag til Innovasjon Norge og Siva for mobiliseringsarbeid.*

etterfylles. Dette skal skje etter en fordelingsnøkkel der den delen fylkeskommunene har av risikolån og garantiporteføljen per 1. januar skal legges til grunn, uavhengig av hvor tapet har oppstått.

2.5 Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til:

- ✓ Renter og avdrag på lån, og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- ✓ Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver, utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- ✓ Å avsette midler i uspesifisert fond.
- ✓ Politikkforberedende arbeid internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Støtten som tildeles fra Innovasjon Norge skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnaden.

KAPITTEL 3. ØVRIG REGELVERK FOR ORDNINGENE

I henhold til økonomiregelverket §8, og bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6, skal departementet utarbeide regelverk for tilskuddsordningene på post 553.61. Regelverket følger overordnede føringer i §8 og bestemmelsenes kapittel 6, og omfatter alle virkemidlene angitt i kapittel 2. Mål og kriterier for ordningene er beskrevet i kapittel 2, sammen med regler for lån, tilskudd og oppdrag til mobilisering. Dette kapittelet fastlegger ordningenes regelverk for følgende områder:

- Programbeskrivelse
- Informasjon om ordningene
- Søknadsbehandling
- Utbetaling
- Oppfølging og kontroll

3.1 Krav til programbeskrivelser

Programbeskrivelser skal inneholde:

- ✓ bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av tiltaket
- ✓ beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og resultatmål
- ✓ beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- ✓ beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt
- ✓ beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- ✓ beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- ✓ beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås

- ✓ beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- ✓ beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- ✓ presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner
- ✓ tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- ✓ budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttemottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- ✓ opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- ✓ beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- ✓ rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- ✓ tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

3.2 Krav til informasjon om ordningene

For å sikre likebehandling skal virkemiddelaktørene utarbeide informasjonsmaterieell om den enkelte ordning slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås.

Informasjonsmateriellet skal inneholde:

- ✓ Formålet med ordningen
- ✓ Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)
- ✓ Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- ✓ Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- ✓ Om hvilken form søknaden skal ha
- ✓ Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- ✓ Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonsplikt i etterhånd)
- ✓ Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- ✓ Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

3.3 Søknadsbehandling og utbetaling

Søknadsbehandlingen

- ✓ Søknadsbehandlingen må følge mål og regler fastsatt i stortingsvedtak, lov om Innovasjon Norge (herunder habilitetsregler), krav til god forvaltningsskikk og etisk atferd. Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for den enkelte ordningen.
- ✓ Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal

inneholde blant annet beskrivelse av formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, beløp med ev. opplysning om statsstøtte, utbetalingsordning, alle vilkårene knyttet til innvilget søknad, særskilte krav til rapportering utover standardvilkår og kontrolltiltak og reaksjoner ved brudd på betingelser og vilkår. Det skal innhentes skriftlig aksept av vilkår fra mottaker innen en gitt tidsfrist. Tilsagnet faller bort dersom mottaker ikke aksepterer vilkår innen fristen. Tilsagnsbrev og garantierklæringer skal signeres på vegne av henholdsvis Innovasjon Norge og Siva.

- ✓ Søknader som ikke innvilges, skal avslås skriftlig.
- ✓ Mottaker skal oppbevare regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp

Utbetalingsregimet

- ✓ Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis (inntil 50 prosent av etablerertilskudd), når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales (inntil 30 prosent av etablerertilskudd). Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.
- ✓ Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.

3.4 oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig.

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

I tillegg gjelder følgende:

- ✓ Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- ✓ Virkemiddelaktørene skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.
- ✓ Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.
- ✓ Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet

kreves helt eller delvis tilbakebetalt.

- ✓ Eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån eller utbetalt på grunn av uberettiget tilsagn kan kreves tilbakebetalt.

Intern kontroll hos virkemiddelaktørene

Virkemiddelaktørene skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides. Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Virkemiddelaktørenes rapportering til fylkeskommunene og departementet

Innovasjon Norge og Siva skal rapportere til alle oppdragsgivere i henhold til kriteriene for måloppnåelse og aktivitetsindikatorerne for den enkelte ordning. Mål og indikatorer for ordningene er gjengitt i kapittel 2.

Innovasjon Norge og Siva skal følge krav til rapportering fastsatt i fylkeskommunenes årlige oppdragsbrev, Prop. 1 S og felles rapporteringskalender i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i årsrapportene fra Innovasjon Norge og Siva. Departementet kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Innovasjon Norge skal registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrenes nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

Evalueringer

Innovasjon Norge og Siva skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om tilskuddsordningene er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte mål. Mål og indikatorer for ordningene er gjengitt i kapittel 2.

Frekvens og omfang av evalueringer skal ta utgangspunkt i en vurdering av risiko og vesentlighet for den enkelte tilskuddsordning. I denne sammenheng skal den administrative og økonomiske risikoen knyttet til ordningen samt kvalitet og omfang på rapporteringen vektlegges. Evalueringer må vurderes i sammenheng med kravene som stilles til rapporteringer.

Ressursene som benyttes på evalueringer skal ha et rimelig omfang i forhold til den nytten man vil ha av den informasjonen som fremkommer.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal sendes til Nasjonalbiblioteket i tråd med pliktavleveringsloven § 4. Innsendingsplikten ivaretas ved å registrere gjennomførte evalueringer i Kudos via Altinn.

KAPITTEL 4 NÆRMERE OM ROLLER OG ANSVAR

I dette kapitlet følger nærmere beskrivelser av roller og ansvar for fylkeskommunene, virkemiddelaktørene og departementet for midler og virkemidler over post 553.61, jf. føringer i Prop. 1 S.

4.1 Fylkeskommunene

Med bevilgningen over post 553.61 har fylkeskommunene ansvar for å utforme, prioritere og finansiere oppdrag til Innovasjon Norge og Siva innenfor ordningene på post 61 (angitt i kapittel 2). Oppdragene fra fylkeskommunene skal være forankret i regionale mål og planer, utformet i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører. Fylkeskommunene kan ikke utforme oppdrag til andre virkemiddelaktører enn Innovasjon Norge og Siva, selv forvalte midlene (utover 100.000 kroner til arbeid med oppdragsbrev og styringsdialog, jf. kap. 2 og 5.4) eller utforme egne ordninger med midler fra posten. Oppdragene skal være i tråd med gjeldende programbeskrivelser for ordningene som posten til enhver tid omfatter.

Fylkeskommunene har ansvar for styringsdialogen om post 61 med Innovasjon Norge og Siva. Dette inkluderer dialog om resultater, måloppnåelse og effektivitet innen den enkelte ordning; endringer i eksisterende ordninger; utvikling av satsingsforslag og innspill til budsjett. Styringssignaler fra fylkeskommunene gis alltid skriftlig. Endringer av ordningene på posten og utvikling av nye ordninger skal skje i dialog mellom fylkeskommunene og Innovasjon Norge og Siva, og godkjennes av departementet.

Fylkeskommunene har ansvar for å gi budsjettinnspill og satsingsforslag for post 61 etter frister gitt i oppdragsbrevet fra departementet. Fylkeskommunenes rapportering til departementet fremgår av det årlige oppdragsbrevet fra departementet.

Fylkeskommunene skal sende oppdragsbrev til Innovasjon Norge og Siva senest innen 1. mars, med kopi til departementet. Departementet anbefaler at fylkeskommunene benytter felles mal for oppdragsbrevene til hhv Innovasjon Norge og Siva. Eventuelle tilleggsoppdrag i løpet av året som ikke nevnes i oppdragsbrevet, skal gis i form av supplerende oppdragsbrev.

Fylkeskommunene skal sørge for at det foreligger tilfredsstillende rutiner for oppdragsbrev, utbetaling av tilskudd, styringsmøter, rapportering og eventuelle andre forpliktelser.

4.2 Innovasjon Norge og Siva

Innovasjon Norge og Siva skal forvalte midlene på oppdrag fra fylkeskommunene og i tråd med gjeldende programbeskrivelser. Innovasjon Norge og Siva skal forvalte midlene i henhold til økonomiregelverket, statsstøtteregelverket og de vilkår som framgår av kapittel 2 og 3.

Innovasjon Norge og Siva skal sende budsjettinnspill og satsingsforslag for post 61 til fylkeskommunene, med kopi til departementet og Nærings- og fiskeridepartementet, etter frist gitt i oppdragsbrevene fra fylkeskommunene.

Innovasjon Norge og Siva skal ved behov, basert på kunnskapsgrunnlag og i dialog med fylkeskommunene, foreslå endringer i ordningene under posten. Endringer i programbeskrivelser/programplaner underveis i programperioden skal skje i dialog med fylkeskommunene og godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge og Siva skal utarbeide programbeskrivelser for eventuelle nye ordninger som skal omfattes av posten, i dialog med fylkeskommunene. Programbeskrivelser utformes i tråd med kapittel 2 og 3, og godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge og Siva skal rapportere om resultater og måloppnåelse for den enkelte ordning, og rapportere fylkesvis etter krav gitt i fylkeskommunenes oppdragsbrev.

Innovasjon Norge og Siva skal sørge for at det gjennomføres evaluering av ordningene omfattet av posten. Se kapittel 3.4 for mer om evaluering.

Innovasjon Norge og Siva skal se virkemiddelbruken i sammenheng for å sikre et helhetlig tilbud til næringslivet.

4.3 Kommunal- og distriktsdepartementet

Departementet fastsetter rammene for budsjett for kap 553. post 61 på grunnlag av Stortingets årlige budsjettvedtak og gjeldende fordelingsmodell, og utbetaler midlene til hver fylkeskommune. Departementet fastsetter regelverk og vilkår som er nødvendig for å sikre at bevilgningene blir brukt i samsvar med Stortingets forutsetninger. Departementet sender årlig oppdragsbrev til fylkeskommunene, som viser økonomiske rammer og beskriver resultatmål og rapporteringskrav for posten. Styringssignaler fra departementet gis alltid skriftlig. Tilskuddene blir utbetalt i to deler, i januar og august. Eventuelle tilleggsoppdrag i løpet av året som ikke nevnes i oppdragsbrevet, gis i form av supplerende oppdragsbrev.

Departementet eier ordningene. Dette innebærer at endringer i eksisterende ordninger og programbeskrivelser til nye ordninger skal godkjennes av departementet.

Departementet har ansvar for notifikasjon av virkeområdet for investeringsstøtte og orientering til ESA om bruk av gruppeunntaksbestemmelser i alle ordninger.

Departementet har ansvar for å notifisere aktuelle ordninger på 13.50.

Departementet skal rapportere årlig til Stortinget om resultater og måloppnåelse for posten og de ulike ordningene.

KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER

5.1 Definisjoner

I administrasjons- og gjennomføringskostnader hos Innovasjon Norge og Siva knyttet til gjennomføring av oppdrag fra fylkeskommunene og departementet under post 61 inngår:

- a) Personalkostnader: lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) Overhead: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulenttjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.
- d) Sivas administrasjons- og gjennomføringskostnader dekker også finansiering av utviklingsarbeid, kompetanseheving og nettverksaktiviteter som tilbys næringshagene og inkubatorene.

5.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Innovasjon Norge

Hver fylkeskommune har ansvaret for å dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader for sitt oppdrag til Innovasjon Norge, i henhold til basiskostnadsmodellen. Basiskostnadsmodellen for Innovasjon Norge er beskrevet i Prop 1 S (2023-2024) for Nærings- og fiskeridepartementet, kapittel 2421 post 70. Kostnader som ikke inngår i basiskostnadene må i sin helhet dekkes av oppdragsgiver.

Innovasjon Norge sentralt beregner vederlag for administrasjons- og gjennomføringskostnader for hvert fylkesoppdrag basert på erfaringstall. Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Innovasjon Norge varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunen og finansieres fra neste års ramme. Dersom Innovasjon Norge har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

Innovasjon Norge skal rapportere årlig til fylkeskommunene på hvor stor del av bevilgningen som er brukt til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnader i det enkelte fylke. Dersom rådgivningstjenester og tilretteleggingsarbeid går inn i administrasjons- og gjennomføringskostnadene, skal dette redegjøres for i rapporteringen. Særskilte oppdrag, gitt under føringene i kapittel 2.3 i disse retningslinjene, er administrasjons- og gjennomføringskostnader og kan rapporteres som en egen kategori.

For fylkeskommunenes eventuelle oppdrag til virkemidlene under post 553.61 med andre finansieringskilder enn departementets bevilgning over post 553.61 avtaler fylkeskommunene og Innovasjon Norge beregning og rapportering av kostnader.

5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Siva

Departementet overfører årlig administrasjons- og gjennomføringskostnader direkte til Siva på vegne av fylkeskommunene. Departementet gir et anslag på administrasjons- og gjennomføringskostnadene for Siva i orienteringsbrevet fra departementet i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet, ut fra foregående års programaktivitet. Endelig beløp fastsettes i dialog mellom Siva, fylkeskommunene og departementet og formidles i

oppdragsbrevet fra departementet til fylkeskommunene. Vederlag for administrasjons- og gjennomføringskostnader for særskilte oppdrag i enkeltfylke(r) knyttet til programmene som forprosjekt, pilotprosjekt eller lignende, må den enkelte fylkeskommune avklare med Siva.

Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Siva varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunene og legges til neste års administrasjons- og gjennomføringskostnader. Dersom Siva har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

Ved avvikling av programstøtte til en næringshage eller inkubator som følge av endringer i fylkeskommuners oppdrag til Siva, skal oppdragsgiveren dekke inntil et halvt års programtilskudd til næringshagen eller inkubatoren etter at inngått avtale med operatøren er sagt opp. Dersom næringshagen eller inkubatoren har ubrukt programtilskudd, vil dette komme til fradrag fra beløpet som skal utbetales.

Siva skal i årsrapporten rapportere på de faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnadene per ordning, og hva tildelte midler til administrasjon og gjennomføring er brukt til.

5.4 Administrasjonskostnader i fylkeskommunene

Hver fylkeskommune gis anledning til å benytte inntil 100 000 kroner fra posten for å dekke administrasjonskostnader knyttet til oppdragsgiveransvaret for ordningene under posten.

KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE

Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen, og i tråd med lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven).

Det forutsettes at Innovasjon Norge og Siva har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatellmessig støtte. Dersom Innovasjon Norge eller Siva ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifikasjoner.

Virkeområdet for distriktspolitisk investeringsstøtte

Virkeområdet for distriktspolitisk investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i samsvar med EU sine retningslinjer om regionalstøtte. I kommunene omfattet av området kan det gis økonomisk støtte til virksomheter med bakgrunn i distriktspolitiske hensyn.

**RETNINGSLINJER FOR KAP 553, POST 71 OVER KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT – MOBILISERENDE OG KVALIFISERENDE
NÆRINGSUTVIKLING
(Gjeldende fra 1. januar 2024)**

Kapitteloversikt

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE.....	1
KAPITTEL 2. NÆRMERE OM BEVILGNINGEN OG ORDNINGENE PÅ POST 553.71	2
2.1 Mål og kriterier for investeringstilskudd for store grønne investeringer	2
KAPITTEL 3. BEGRENSNINGER I HVA DET KAN TILDELES TILSKUDD TIL.....	3
KAPITTEL 4. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER	4
4.1 Krav til programbeskrivelser	4
4.2 Krav til informasjon om ordningene	4
4.3 Søknadsbehandling og utbetaling	5
4.4 oppfølging og kontroll.....	6
KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER.....	7
KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE.....	7

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Retningslinjene gjelder bevilgninger og virkemidler under kap. 553, post 71
Investeringstilskudd for store grønne investeringer.

Formålet med retningslinjene er tredelt.

Retningslinjene skal sørge for at forvaltningen av midlene og ordningene følger reglementet for økonomistyring i staten og bevilgningsreglementet:

- Økonomiregelverket §8
- Økonomiregelverket, bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om utforming og forvaltning av tilskuddsordninger
- Bevilgningsreglementet §5, §9 og §10

Dette innebærer at departementet skal fastsette regelverk for tilskuddsordningene, i tråd med paragrafene og kapitlene nevnt over¹.

Overordnede mål, kriterier og føringer for post 553.71 er gitt i Prop 1s, men utdypes nærmere i dette dokumentet. Regelverket for ordningene er gjengitt i kapittel 2, 3 og 4.

Retningslinjene skal videre gjengi avtaler for administrasjons- og gjennomføringskostnader,

¹ Formulert slik i kapittel 6.2.3 i bestemmelser om økonomistyring i staten: *Departementet skal fastsette et regelverk for tilskuddsordningen som regulerer hovedelementene som nevnt i pkt. 6.2.1 bokstav a til d, og eventuelt også bokstav e.*

som følger av Prop 1s NFD kap. 2421 post 70. Disse er gjengitt i kapittel 5.

Retningslinjene skal til sist presisere gjeldende regler for offentlig støtte ordningene er omfattet av. Kapittel 6 angir regelverket for offentlig støtte ordningene er omfattet av.

Retningslinjene danner grunnlaget for virkemiddelaktørens utarbeidelse av programbeskrivelser for ordningene. Retningslinjene kommer som vedlegg til årlige oppdragsbrev til Innovasjon Norge fra departementet

For Innovasjon Norge gjelder lov om Innovasjon Norge. Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet og selskapenes mål- og resultatstyringssystem.

Kommunal- og distriktsdepartementet omtales i disse retningslinjene som departementet.

KAPITTEL 2. NÆRMERE OM BEVILGNINGEN OG ORDNINGENE PÅ POST 553.71

Hensikten med post 71 er, jf. Prop 1s, å bidra til næringsutvikling, verdiskaping og grønn omstilling i regioner og distrikt. Målet er vekst i verdiskaping, sysselsetting og nyskaping i distrikt og regioner, samt bærekraftig omstilling av næringslivet. Posten omfatter bevilgning til Innovasjon Norge for virkemiddelet *investeringstilskudd for store grønne investeringer*.

Kap. 553 post 71 består av ett virkemiddel: *Investeringstilskudd for store grønne investeringer*. Ordningen skal bidra til bærekraftig omstilling av næringslivet og industrien i distriktene, gjennom å tilby investeringstilskudd for større investeringsprosjekter.

2.1 Mål og kriterier for investeringstilskudd for store grønne investeringer

Investeringstilskuddet er organisert som en sentral ramme forvaltet av Innovasjon Norge, og skal rettes mot større investeringsprosjekter med fokus på bærekraft og klimatilpasning. Ordningen skal bidra til grønn omstilling, verdiskaping og sysselsetting i distriktene.

Målgruppen er industribedrifter som ønsker å gjennomføre større bærekraftige prosjekter. Bedrifter med prosjekter lokalisert innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte kan søke på ordningen.

Kriterier for måloppnåelse:

- ✓ Omstilling
- ✓ Bærekraft
- ✓ Verdiskaping

- ✓ Sysselsetting
- ✓ Nyskaping

Aktivitetsindikatorer for ordningene:

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ Antall og type prosjekter
- ✓ Addisjonalitet
- ✓ Risikoprofil
- ✓ Kvinneandel

Tildelingskriterier:

Bevilgningen kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte². Innovasjon Norges bidrag skal avlaste risiko og være utløsende for at prosjektet blir gjennomført. Tilskudd kan gis til fysiske investeringer som for eksempel produksjonslokaler eller produksjonsutstyr, og til utviklingsarbeid for teknologi og verdikjeder. Tilskudd kan ikke gis til driftsoppgaver eller markedsarbeid. Se programbeskrivelsen for definisjoner av godkjente investeringer, og kapittel 3 for øvrige begrensninger.

Ved søknadsbehandlingen skal Innovasjon Norge vektlegge bærekraft, klimatilpasning, sysselsetting og regional næringsutvikling, samt bedriftenes rolle i grønne og sirkulære verdikjeder. Operasjonalisering av kriteriene nevnt her finnes i programbeskrivelsen for ordningen, herunder hva som ligger i begrepene "store" eller "større" prosjekter, og hvordan bærekraft skal vurderes og klassifiseres.

KAPITTEL 3. BEGRENSNINGER I HVA DET KAN TILDELES TILSKUDD TIL

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til:

- ✓ Renter og avdrag på lån, og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- ✓ Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver, utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- ✓ Å avsette midler i uspesifisert fond.
- ✓ Politikkforberedende arbeid internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Støtten som tildeles fra Innovasjon Norge skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnaden.

² Virkeområdet for distriktpolitisk begrunnet investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i henhold til EUs retningslinjer for regionalstøtte.

KAPITTEL 4. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER

I henhold til økonomiregelverket §8, og bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6, skal departementet utarbeide regelverk for tilskuddsordningene på post 553.71. Mål og kriterier for ordningene er beskrevet i kapittel 2 og regler for tilskudd er beskrevet i kapittel 3. Dette kapittelet fastlegger ordningenes regelverk for følgende områder:

- Programbeskrivelse
- Informasjon om ordningene
- Søknadsbehandling
- Utbetaling
- Oppfølging og kontroll

4.1 Krav til programbeskrivelser

Programbeskrivelser skal inneholde:

- ✓ bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av tiltaket
- ✓ beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og resultatmål
- ✓ beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- ✓ beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt
- ✓ beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- ✓ beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- ✓ beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås
- ✓ beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- ✓ beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- ✓ presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner
- ✓ tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- ✓ budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttemottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- ✓ opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- ✓ beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- ✓ rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- ✓ tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

4.2 Krav til informasjon om ordningene

For å sikre likebehandling skal virkemiddelaktørene utarbeide informasjonsmateriell om den enkelte ordning slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås.

Informasjonsmaterialet skal inneholde:

- ✓ Formålet med ordningen
- ✓ Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)

- ✓ Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- ✓ Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- ✓ Om hvilken form søknaden skal ha
- ✓ Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- ✓ Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonsplikt i etterhånd)
- ✓ Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- ✓ Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

4.3 Søknadsbehandling og utbetaling

Søknadsbehandlingen

- ✓ Søknadsbehandlingen må følge mål og regler fastsatt i stortingsvedtak, lov om Innovasjon Norge (herunder habilitetsregler), krav til god forvaltningsskikk og etisk atferd. Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for den enkelte ordningen.
- ✓ Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal inneholde blant annet beskrivelse av formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, beløp med ev. opplysning om statsstøtte, utbetalingsordning, alle vilkårene knyttet til innvilget søknad, særskilte krav til rapportering utover standardvilkår og kontrolltiltak og reaksjoner ved brudd på betingelser og vilkår. Det skal innhentes skriftlig aksept av vilkår fra mottaker innen en gitt tidsfrist. Tilsagnet faller bort dersom mottaker ikke aksepterer vilkår innen fristen. Tilsagnsbrev og garantierklæringer skal signeres på vegne av Innovasjon Norge.
- ✓ Søknader som ikke innvilges, skal avslås skriftlig.
- ✓ Mottaker skal oppbevare regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp

Utbetalingsregimet

- ✓ Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis (inntil 50 prosent av etablerertilskudd), når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales (inntil 30 prosent av etablerertilskudd). Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.
- ✓ Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.

4.4 oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig.

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

I tillegg gjelder følgende:

- ✓ Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- ✓ Virkemiddelaktørene skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.
- ✓ Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.
- ✓ Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet kreves helt eller delvis tilbakebetalt.
- ✓ Eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån eller utbetalt på grunn av uberettiget tilsagn kan kreves tilbakebetalt.

Intern kontroll hos virkemiddelaktørene

Virkemiddelaktørene skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides. Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Innovasjon Norges rapportering til departementet

Innovasjon Norge skal rapportere til departementet i henhold til kriteriene for måloppnåelse og aktivitetsindikatorerne for den enkelte ordning. Felles rapporteringskalender er gjengitt i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i årsrapportene fra Innovasjon Norge. Departementet kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Innovasjon Norge skal registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrens nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

Evalueringer

Innovasjon Norge skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om tilskuddsordningene er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte mål.

Frekvens og omfang av evalueringer skal ta utgangspunkt i en vurdering av risiko og vesentlighet for den enkelte tilskuddsordning. I denne sammenheng skal den administrative og økonomiske risikoen knyttet til ordningen samt kvalitet og omfang på rapporteringen vektlegges. Evalueringer må vurderes i sammenheng med kravene som stilles til rapporteringer.

Ressursene som benyttes på evalueringer skal ha et rimelig omfang i forhold til den nytten man vil ha av den informasjonen som fremkommer.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal sendes til Nasjonalbiblioteket i tråd med pliktavleveringsloven § 4. Innsendingsplikten ivaretas ved å registrere gjennomførte evalueringer i Kudos via Altinn.

KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER

I administrasjons- og gjennomføringskostnader hos Innovasjon Norge inngår:

- a) Personalkostnader: lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) Overhead: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulenttenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.

For Innovasjon Norges oppdrag fra departementet skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader til forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor rammene av ordningen, jf Prop 1s NFD kap. 2421 post 70. Innovasjon Norge skal rapportere på administrasjons- og gjennomføringskostnader per ordning til departementet.

KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE

Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen, og i tråd med lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven). Det forutsettes at Innovasjon Norge har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling ut fra de til enhver tid gjeldende notifiseringer og innmeldinger til EFTAs

overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatellmessig støtte. Dersom Innovasjon Norge ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifiseringer.

Virkeområdet for distriktspolitisk investeringsstøtte

Virkeområdet for distriktspolitisk investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i samsvar med EU sine retningslinjer om regionalstøtte. I kommunene omfattet av området kan det gis økonomisk støtte til virksomheter med bakgrunn i distriktspolitiske hensyn.

**RETNINGSLINJER FOR INNOVASJON NORGES FORVALTNING AV TILSKUDD OVER
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT, KAP. 553, POST 74
KLYNGER OG INNOVASJON.
(Gjelder fra 1. januar 2024)**

Kapitteloversikt

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE.....	1
KAPITTEL 2. MÅL OG KRITERIER FOR ORDNINGENE	2
2.1. Norwegian Innovation clusters (Klyngeprogrammet)	2
2.2. Innovasjonspartnerskap	3
KAPITTEL 3. BEGRESNINGER I HVA DET KAN TILDELES TILSKUDD TIL	4
KAPITTEL 4. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER	4
4.1 Krav til programbeskrivelser	4
4.2 Krav til informasjon om ordningen	5
4.3 Krav til søknadsbehandling	5
4.4 Tilsagns- og avslagsbrev	6
4.5 Tidsfrist for bortfall av tilsagn om tilskudd	6
4.6 Registrering av tilskudd	6
4.7 Utbetaling og behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd	6
4.8 Mottakers ansvar for riktige opplysninger	7
4.9 Krav til rapportering fra tilskuddsmottaker	7
4.10 Oppfølging og kontroll	7
4.10.1 Intern kontroll.....	8
4.10.2 Rapportering til departementet og ESA	8
4.10.3 Evalueringer	10
KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER.....	10
KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE.....	10

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Retningslinjene gjelder bevilgninger og virkemidlene under post 553.74 *Klynger og Innovasjon*. Virkemidlene er angitt i kapittel 2 i dokumentet.

Formålet med retningslinjene er tredelt.

Retningslinjene skal sørge for at forvaltningen av midlene og ordningene følger reglementet for økonomistyring i staten og bevilgningsreglementet:

- Økonomiregelverket §8

- Økonomiregelverket, bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om utforming og forvaltning av tilskuddsordninger og kapittel 4 om felles standarder for bokføring og økonomisystem
- Bevilgningsreglementet §5, §9 og §10

Dette innebærer at departementet skal fastsette regelverk for tilskuddsordningene, i tråd med paragrafene og kapitlene nevnt over¹. Overordnede mål, kriterier og føringer for post 553.74 er gitt i Prop 1s, men utdypes nærmere i dette dokumentet. Regelverket for ordningene er gjengitt i kapittel 2, 3 og 4.

Retningslinjene skal videre gjengi avtaler for administrasjons- og gjennomføringskostnader, som følger av Prop 1s NFD kap. 2421 post 70. Disse er gjengitt i kapittel 5.

Retningslinjene skal til sist presisere gjeldende regler for offentlig støtte ordningene er omfattet av. Dette er gjengitt i kapittel 6.

Retningslinjene danner grunnlaget for virkemiddelaktørens utarbeidelse av programbeskrivelser for ordningene. Retningslinjene kommer som vedlegg til årlige oppdragsbrev til Innovasjon Norge fra departementet

For Innovasjon Norge gjelder lov om Innovasjon Norge. Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet og selskapenes mål- og resultatstyringssystem.

Kommunal- og distriktsdepartementet omtales i disse retningslinjene som departementet.

KAPITTEL 2. MÅL OG KRITERIER FOR ORDNINGENE

2.1. Norwegian Innovation clusters (Klyngeprogrammet)

Klyngeprogrammet er et samarbeid mellom Norges Forskningsråd, Siva og Innovasjon Norge, og driftes av Innovasjon Norge.

Formål

Norwegian Innovation Clusters skal bidra til å styrke verdiskapingen og innovasjonsevnen til deltakende bedrifter gjennom samarbeid. Programmet skal utløse, forsterke og gjennomføre samarbeidsbaserte utviklingsprosjekter, som ikke hadde funnet sted i samme omfang eller i samme hastighet uten offentlig støtte.

Kriterier for måloppnåelse

¹ Formulert slik i kapittel 6.2.3 i bestemmelser om økonomistyring i staten: *Departementet skal fastsette et regelverk for tilskuddsordningen som regulerer hovedelementene som nevnt i pkt. 6.2.1 bokstav a til d, og eventuelt også bokstav e.*

Programmet som helhet utvikles, gjennomføres og rapporteres med grunnlag i følgende kriterier:

Effektmål:

- Økt verdiskaping hos bedriftene
- Økt innovasjonsevne hos bedriftene

Resultatmål:

- Økt samarbeidsbasert utvikling hos klyngens aktører
- Økt tilgang på vekstkapital og relevant kompetanse i klyngen
- Økt synliggjøring og anerkjennelse av klyngens ressurser og attraktivitet
- Økt samarbeid med andre innovasjonsaktører for å forsterke innovasjonssystemet

Tildelingskriterier

Programmet tar opp de beste prosjektene i en årlig nasjonal konkurranse, etter en vurdering av fem kriterier:

- a) ambisjoner og mål
- b) ressursgrunnlag
- c) potensial for økt verdiskaping som kan utløses gjennom samarbeid
- d) gjennomføringsplan for samarbeidsaktiviteter
- e) rolle i utviklingen av et innovasjonssystem

2.2. Innovasjonspartnerskap

Innovasjonspartnerskap forvaltes av Innovasjon Norge.

Mål

Innovasjonspartnerskap skal utvikle og ta i bruk helt nye løsninger på dagens og framtidens samfunnsutfordringer.

Kriterier for måloppnåelse

Effektmål:

- offentlige aktører oppnår gevinster i form av økt kvalitet og reduserte kostnader

Resultatmål:

- offentlige aktører tar nye innovative løsninger i bruk
- næringsaktørene utvikler og leverer nye løsninger til offentlige markeder
- både offentlige og private aktører øker sin kompetanse om innovative offentlige anskaffelsesprosesser og om innovasjonssamarbeid

Tildelingskriterier

Innovasjonspartnerskap vurderer prosjekter i nasjonal konkurranse utfra kriteriene

- 1) om prosjektet vil løse en betydelig utfordring som berører flere interessenter,
- 2) mottakernes gjennomføringsevne,
- 3) verdiskapingspotensial for næringslivet
- 4) samarbeid mellom flere offentlige virksomheter.

KAPITTEL 3. BEGRESNINGER I HVA DET KAN TILDELES TILSKUDD TIL

Midlene kan ikke nyttes til investeringer i bygninger, lokaler eller annen fysisk infrastruktur. Midlene skal ikke nyttes til investeringer i utstyr. Det kan gjøres unntak for mindre investeringer som er avgjørende for gjennomføringen av tiltaket som blir finansiert. Tilskudd til utstyrsinvesteringer skal normalt ikke oversige 10 prosent av prosjektkostnadene. Midlene kan heller ikke nyttes til varig drift av institusjoner eller organisasjoner.

Støtten som bevilges skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnadene.

KAPITTEL 4. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER

I henhold til økonomiregelverket §8, og bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6, skal departementet utarbeide regelverk for tilskuddsordningene på post 553.71. Mål og kriterier for ordningene er beskrevet i kapittel 2 og regler for tilskudd er beskrevet i kapittel 3. Dette kapittelet fastlegger ordningenes regelverk for følgende områder:

- Programbeskrivelse
- Informasjon om ordningene
- Søknadsbehandling
- Utbetaling
- Oppfølging og kontroll

4.1 Krav til programbeskrivelser

Innovasjon Norge skal under tilskuddsposten utarbeide programplaner med nærmere fastsatte programbeskrivelser. Det skal legges vekt på regional forankring i forslagene og hva en forventer at de betyr for lokal og regional næringsutvikling.

Retningslinjene under gir føringer for hva programbeskrivelser/regelverk for tilskuddsordninger skal inneholde. Virkemiddelaktørene lager programbeskrivelser selv, men de fastsettes av departementet. De skal inneholde:

- bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av ordningen
- beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og effekt- og resultatmål
- beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt
- beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås
- beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner

- tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler for tiltaket. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttemottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

4.2 Krav til informasjon om ordningen

For å sikre likebehandling skal Innovasjon Norge utarbeide informasjonsmaterieell slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås. Informasjonsmateriellet skal inneholde:

- Formålet med ordningen,
- Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)
- Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- Om hvilken form søknaden skal ha
- Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonsplikt i etterhånd)
- Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

4.3 Krav til søknadsbehandling

Søknadsbehandlingen må følge regler fastsatt i stortingsvedtak, krav til god forvaltningsskikk og etisk atferd.

Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for ordningen.

Det skal foreligge skriftlige retningslinjer for tidsfrist for når tilsagn faller bort dersom mottaker ikke dokumenterer at fastsatte betingelser er oppfylt eller akseptert.

4.4 Tilsagns- og avslagsbrev

Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal inneholde alle vilkårene knyttet til innvilget søknad:

- Formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, inkludert omtale av størrelsen på den offentlige støtten og til hvilke formål den offentlige støtten er gitt
- Beløpsstørrelse
- Vilkår som knytter seg til bruken av midlene og tidsfrist for mottakeren til å akseptere vilkårene
- Skriftlig aksept av vilkår fra mottaker
- Utbetalingsordning (tidspunkt og eventuell hyppighet)
- Behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån
- Eventuelt uberettiget tilsagn
- Krav til rapportering, jf. pkt. 6.9, regnskap og eventuell revisorbekreftelse
- Krav til oppbevaring av regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp
- Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- Mulige reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptre i samsvar med forutsetningene i tilsagnsbrevet, jf. pkt. 6.10.

Tilsagnsbrev og garantierklæringer, jf. nedenfor, skal signeres på vegne av Innovasjon Norge.

Avslåtte søknader skal bekreftes med avslagsbrev.

Normalt skal rapporteringskrav, herunder hyppighet for rapportering, fremgå av gjeldende standardvilkår for ordningen. Standardvilkårene skal følge tilsagnsbrev. Eventuelle særskilte krav til rapportering skal også fremgå av brevet. Mål knyttet til kravene skal kunne etterprøves gjennom evalueringer.

4.5 Tidsfrist for bortfall av tilsagn om tilskudd

Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet, jf. pkt. 6.4, innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.

4.6 Registrering av tilskudd

For å holde oversikt over inngåtte forpliktelser skal Innovasjon Norge føre et eget register for tilsagn som skal dekkes av disponibel bevilgning for inneværende budsjettermin og eventuelle overførte midler fra tidligere budsjettermin.

4.7 Utbetaling og behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd

Tilskuddsbeløp skal utbetales etter hvert som mottaker har behov for å dekke aktuelle utgifter som ligger til grunn for tilskuddet. Tilskudd skal ikke nyttes til å regulere

tilskuddsmottakers likviditet. Det er ikke anledning til å framskynde utbetalinger slik at mottaker kan plassere tilskudd som rentebærende innskudd eller lån for å oppnå inntekter i tillegg til det bevilgede beløpet.

Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis, når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales. Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.

Alle tilskuddsbeløp skal være attestert før utbetaling. Den som attesterer, skal kontrollere at:

- utbetalingsforslaget er i overensstemmelse med vedtak om tilskudd i tilsagnsbrev
- tilskuddsmottaker har oversendt all dokumentasjon og akseptert alle vilkår i tilsagns-/lånebrev
- registrering av faste data for mottaker er korrekte.

Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.

Innovasjon Norge skal ha innkrevingsrutiner som sikrer tilbakebetaling dersom en sluttavregning medfører at mottaker skal tilbakebetale for mye utbetalt beløp.

4.8 Mottakers ansvar for riktige opplysninger

Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet kreves helt eller delvis tilbakebetalt.

4.9 Krav til rapportering fra tilskuddsmottaker

Normalt skal kravene til rapportering og hyppighet fremgå av tilsagnsbrev og gjeldende standardvilkår for ordningen. Eventuelle særskilte krav til rapportering skal fremgå av tilsagnsbrevet. Innovasjon Norge skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.

4.10 Oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig. Som ledd i oppfølgingen av tilskuddsmottaker skal virkemiddelaktørene:

- Påse at avtalte rapporter er mottatt
- Gi nødvendig tilbakemelding til tilsagnsmottaker på rapportering som er mottatt
- Treffe tiltak dersom kontrollen avdekker muligheter for uregelmessigheter

Normalt vil kontroll innebære å vurdere om rapporteringen fra tilsagnsmottaker tilsier at tilsagnet er brukt i overensstemmelse med forutsetningene og om kriteriene til måloppnåelse er oppfylt.

Kontrolltiltakene av forutsatte rapporter skal bl.a. omfatte:

- Generell formalia- og rimelighetskontroll, dvs. at rapportene er signert, eventuelt attestert av revisor eller regnskapsfører, og at tallmaterialet ikke virker usannsynlig
- Gjennomgang og vurdering av innrapportert informasjon med hensyn til avvik i måloppnåelse og økonomi og i forhold til risiko, egenart og vesentlighet

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

4.10.1 Intern kontroll

Innovasjon Norge skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides, Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Innovasjon Norge skal ha etablert systemer, rutiner og tiltak som sikrer korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling, innfordring og innbetaling av lån, tilskudd og avgivelse av garantierklæringer i overensstemmelse med Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Bokføring, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger skal skje i overensstemmelse med virkemiddelaktørenes interne økonomiforvaltningsrutiner og kravene som framgår av pkt. 4.4 i Bestemmelser om økonomistyring i staten.

4.10.2 Rapportering til departementet og ESA

Innovasjon Norge skal rapportere i henhold til kriteriene for måloppnåelse som er fastsatt av Stortinget i årlige budsjettvedtak og fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i årlige oppdragsbrev. Krav til og hyppighet på rapporteringen fra virkemiddelaktørene går frem av mål- og resultatstyringssystemet som gjelder for dem, med eventuelle presiseringer som framgår av oppdragsbrevet fra departementet, og oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet med tilhørende rapporteringskalender.

Det kan for øremerkede satsinger kreves mer uttømmende rapportering opp mot målene for ordningen. Omfang, form og innhold på denne rapporteringen avtales særskilt.

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i rapportene. Departementet og Riksrevisjonen kan iverksette etterfølgende kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Det skal årlig rapporteres til ESA om utbetalt støtte. Innovasjon Norge må også registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrenes nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

Til departementet

Frister for rapportering fremgår av årlig felles rapporteringskalender som er vedlagt oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet til Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge skal rapportere på følgende indikatorer for kap 553 post 74²:

Ordning	Kriterier for måloppnåelse og aktivitetsindikatorer
Norwegian Innovation Clusters	Kriterier for måloppnåelse: Effekt mål: ✓ Økt verdiskaping hos bedriftene ✓ Økt innovasjonsevne hos bedriftene <i>Resultatmål:</i> ✓ Økt samarbeidsbasert utvikling hos klyngen aktører, internt og eksternt ✓ Økt tilgang på vekstkapital og relevant kompetanse i klyngen ✓ Økt synliggjøring og anerkjennelse av klyngens ressurser og attraktivitet ✓ Økt samarbeid med andre innovasjonsaktører for å forsterke innovasjonsøkosystemet Aktivitetsindikatorer ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader ✓ geografisk nedslag
Innovasjonspartnerskap	Kriterier for måloppnåelse: <i>Effekt mål:</i> ✓ offentlige aktører oppnår gevinster i form av økt kvalitet og reduserte kostnader <i>Resultatmål:</i> ✓ offentlige aktører tar nye innovative løsninger i bruk ✓ næringsaktørene utvikler og leverer nye løsninger til offentlige markeder ✓ både offentlige og private aktører øker sin kompetanse om innovative offentlige anskaffelsesprosesser og om innovasjonssamarbeid

² Rapporteringskrav og veileder til rapportering fremgår av vedlegg til KMD sitt årlige oppdragsbrev.

	Aktivitetsindikatorer: ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader ✓ geografisk nedslag

Til EFTAs overvåkingsorgan (ESA)

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen. Det forutsettes at Innovasjon Norge vurderer tildelingen ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger som foreligger. Støtten skal innrapporteres til eierdepartementet.

4.10.3 Evalueringer

Departementet og Innovasjon Norge skal sørge for at det blir gjennomført nødvendige evalueringer av programmene. Kostnader til evaluering av programmene inngår i de økonomiske rammene for programmene. Evalueringer bør gjøres av institusjoner som ikke er knyttet til de aktørene som deltar i programmet. Departementet står ellers fritt til å innhente informasjon om tiltak og måloppnåelse fra Innovasjon Norge eller eventuelt tilskuddsmottagerne.

KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER

For Innovasjon Norge skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader til selve forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor rammene av ordningen, jf. basiskostnadsmodellen. Innovasjon Norge er pålagt å rapportere årlig om hvor stor del av bevilgningen som er brukt til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnadene. Dersom rådgivingstjenester og tilretteleggingsarbeid går inn i administrasjons- og gjennomføringskostnadene, skal dette redegjøres for i årsrapporteringen.

Administrasjons- og gjennomføringskostnader defineres som:

- a) *Personalkostnader*: Lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) *Overhead*: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulent tjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.

KAPITTEL 6. OFFENTLIG STØTTE

Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen, og i tråd med lov om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven). Det forutsettes at virkemiddelaktørene har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling

ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatelmessig støtte.

Dersom Innovasjon Norge ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifikasjoner.

Forskrift om Kommunal- og moderniseringsdepartementets distrikts- og regionalpolitiske tilskuddsposter forvaltet av fylkeskommunene (Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler)

Dato	FOR-2018-05-23-747
Departement	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Ikrafttredelse	01.06.2018
Endrer	FOR-2013-12-11-1574
Gjelder for	Norge
Hjemmel	Stortingets budsjettvedtak
Kunngjort	24.05.2018 kl. 14.50
Rettet	06.11.2018 (§ 21 første ledd; komma tilføyd)
Korttittel	Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Kapitteloversikt:

- [Kapittel I. Fellesbestemmelser for tilskuddspostene \(§§ 1 - 10\)](#)
- [Kapittel II. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer,... \(§§ 11 - 13\)](#)
- [Kapittel III. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse, jf. § 1b \(§§ 14 - 15\)](#)
- [Kapittel IV. Særregler for tilskudd til nye arbeidsplasser i kommuner med vesentlig reduksjon i sysselsettingen jf. § 1c \(§§ 16 - 18\)](#)
- [Kapittel V. Bestemmelser for forvaltere av tilskuddspostene \(§§ 19 - 26\)](#)
- [Kapittel VI. Sluttbestemmelser \(§§ 27 - 29\)](#)

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 23. mai 2018 til oppfølging av Stortingets budsjettvedtak kap. 550, post 64 (Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn), kap. 553, post 60 (Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse) og kap. 553, post 65 (Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet).

Rettelser: 06.11.2018 (§ 21 første ledd; komma tilføyd).

Kapittel I. Fellesbestemmelser for tilskuddspostene

§ 1. Formål

Formålet er å regulere distrikts- og regionalpolitiske virkemidler fastsatt av Stortinget.

Tilskuddspostenes hovedformål er å bidra til omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene og omstillingsdyktige regioner.

Tilskuddspostene har ulike mål som fremgår av § 1a–§ 1c.

☞ Del paragraf

§ 1a. *Tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer*

Tilskuddsmidlene skal bidra til å inkludere tilflyttere, styrke sårbare næringsmiljøer og styrke kommunenes evne til å planlegge, mobilisere, samarbeide og gjennomføre utviklingstiltak. Innsatsen skal styrke den regionale balansen i fylket.

Tilskuddsmidler som tildeles gjennom kommunale og regionale næringsfond skal utvikle og legge til rette for lokalt næringsliv.

☞ Del paragraf

§ 1b. *Tilskudd til velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse*

Tilskuddsmidlene skal mobilisere til samarbeid mellom bedrifter i næringsmiljø og bedre koblinger mellom bedrifter og relevante utdanningsmiljøer for å møte næringslivets behov for kunnskap og relevant arbeidskraft.

☞ Del paragraf

§ 1c. *Tilskudd til nye arbeidsplasser i kommuner med vesentlig reduksjon i sysselsettingen*

Tilskuddsmidlene skal styrke næringsgrunnet og bidra til etablering av nye arbeidsplasser i kommuner eller regioner som opplever vesentlig reduksjon i sysselsettingen.

☞ Del paragraf

§ 2. *Geografisk virkeområde*

Forskriften gjelder i hele Norge.

For tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, jf. § 1a, begrenses virkeområdet til områder med særlige distriktsutfordringer, fylkeskommunene avgjør hva som er særlige distriktsutfordringer ut fra distriktsindeksen, geografiske kjennetegn, befolkningssammensetning, arbeidsmarkedsutvikling og levekår.

☞ Del paragraf

§ 3. *Kunngjøring ved utlysning av tilskuddsmidlene*

Adgangen til å søke om tilskuddsmidler skal kunngjøres gjennom Kommunal- og moderniseringsdepartementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no. Dersom dette ikke er tilstrekkelig for å nå hele målgruppen, må forvalter i tillegg bruke andre kanaler.

Søknadsfrist for det enkelte tilskuddsordning skal gå frem av kunngjøringen.

☞ Del paragraf

§ 4. Krav til en søknad om tilskudd

Søknaden skal sendes inn gjennom regionalforvaltning.no.

Følgende opplysninger må oppgis eller beskrives i alle søknader:

Opplysninger om søker

- a) Den ansvarlig prosjekteierens navn og organisasjonsnummer.
- b) Hvem som er kontaktperson.

Økonomi

- c) Hvilket tilskuddsbeløp det søkes om.
- d) Budsjett med en finansieringsplan.

Om søker på søknadstidspunktet har mottatt annen offentlig støtte det inneværende e) år og de to siste regnskapsårene, jf. reglene om offentlig støtte. Bagatellmessig støtte utgjør 200 000 euro fordelt over tre sammenhengende regnskapsår.

Beskrivelse av tiltaket og forventede resultater

- f) Tiltaket det søkes om tilskudd til, herunder mål og målgruppe.
- g) Fremdriftsplanen for aktiviteter.
- h) Organiseringen av tiltaket, herunder eventuelle samarbeidspartnere og hvilke roller de skal ha.
- i) Om tiltaket har forankring i kommunale eller fylkeskommunale planer.
- j) Resultatene søker forventer å oppnå ved avslutningen av tiltaket.
- k) Forventede, langsiktige effekter av tiltaket etter at det er avsluttet. Dette gjelder kun for tilskudd på minimum 500 000 kroner etter § 1a.

I tillegg skal søknaden opplyse om andre forhold som søkeren bør forstå er viktig for vurdering av søknaden.

☞ Del paragraf

§ 5. Søknadsbehandlingen og forholdet til forvaltningsloven

Tildeling av tilskudd eller avslag på tilskuddssøknad er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a.

Ellers vises det til forvaltningsloven når det gjelder alminnelige saksbehandlingsregler, klagebehandling med mer.

☞ Del paragraf

§ 6. Hva det kan og ikke kan tildeles tilskudd til

Tilskuddsmottakere kan få tilskudd til et bestemt tiltak i maksimalt 5 år selv om tiltaket har lengre varighet.

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. I vurderingen av hva som er direkte tilknyttet realiseringen, skal forvalter blant annet legge vekt på hva som er nødvendige utgifter for å realisere formålet med tilskuddet. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til

- a) løpende driftskostnader i næringsvirksomheter eller organisasjoner
- b) kausjon eller annen økonomisk garanti

- c) direkte eller indirekte investeringer i virksomhetens egenkapital
- d) renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter
- e) drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale eller kommunale lovpålagte oppgaver som er utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre avsetting av midler til uspesifiserte fond hos tilskuddsmottaker. Dette omfatter ikke
- f) delegerte midler til kommuner, regionråd eller andre forvaltere, der bruken av midlene er i tråd med denne forskriften
 - politikkforberedende aktiviteter internt hos eller i regi av den som tildeler tilskuddene,
- g) innbefattet kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Bokstavene i tredje ledd a, b og c gjelder ikke Innovasjon Norge.

☞ Del paragraf

§ 7. Adgangen til å kontrollere at vilkårene for tilskudd er oppfylt. Evaluering

Riksrevisjonen, departementet og forvalter kan kontrollere at vilkårene for å motta tilskudd, herunder vilkårene fastsatt i tilskuddsvedtaket, er oppfylt av tilskuddsmottakeren. Tilskuddsmottaker plikter å gi de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre kontrollen.

Tilskuddsmottaker plikter også å medvirke til at den som skal evaluere det enkelte prosjektet får adgang til de opplysninger og dokumenter som er nødvendige for å foreta en forsvarlig evaluering.

☞ Del paragraf

§ 8. Redusering og stans i utbetaling av tilskuddsmidler. Krav om tilbakebetaling

Departementet og forvalter kan redusere utbetalingene av tilskudd, stanse utbetalingen av tilskudd eller kreve at tilskuddsmottakeren betaler tilbake hele eller deler av det utbetalte tilskuddet dersom

- a) tilskuddsmottakeren har påbegynt arbeidet tilskuddet er ment å dekke, før tilskuddet ble innvilget
- b) tildelingen har bygget på uriktige, misvisende eller mangelfulle opplysninger fra søkeren
- c) tilskuddet ikke er brukt i samsvar med kravene i forskriften og tilskuddsvedtaket, og forvalter ikke har godtatt endringene
- d) tiltaket gjennomføres til en lavere kostnad enn forutsatt ved tildelingen
- e) tilskuddsmottaker unnlater å levere pliktig rapportering.

☞ Del paragraf

§ 9. Krav til tilskuddsmottakers rapportering

Tilskuddsmottakere skal rapportere i henhold til rapporteringskrav i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no. Forvalteren kan fastsette ytterligere krav til oppfølging og rapporteringer i tilskuddsvedtaket.

Tilskuddsmottakeren skal rapportere til forvalteren om tiltaket er gjennomført i henhold til vedtaket. Tilskuddsmottaker skal sende inn et regnskap for prosjektet, satt opp etter samme oppstilling som budsjettet. Tilskuddsmottakeren skal gi forvalteren melding

dersom det inntreffer forhold som innebærer endringer i forhold til de forutsetningene som går frem av søknaden eller vedtaket.

I tillegg gjelder egne rapporteringsregler for tilskudd etter § 1a, jf. § 13.

☞ Del paragraf

§ 10. *Utbetaling av tilskuddsmidler*

Tilskuddsmidlene utbetales i hovedsak etterskuddsvis.

Minst 25 prosent av tilskuddsmidlene skal holdes tilbake til tiltaket er avsluttet og forvalteren har mottatt sluttrapport eller et resultatskjema i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no.

For tilskudd over 200 000 kroner skal tilskuddsmottaker sende inn revidert prosjektrengskap som er bekreftet av revisor, alternativt godkjent regnskapsfører dersom virksomheten ikke er revisjonspliktig. Der kommunene og fylkeskommunene selv er tilskuddsmottakere trenger de ikke å sende inn et revidert prosjektrengskap.

☞ Del paragraf

Kapittel II. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer, jf. § 1a

§ 11. *Hvem som kan søke om tilskudd og tildelingskriterier*

Det kan gis tilskudd til alle offentlige og private aktører og virksomheter med konkrete tiltak som faller innenfor formålet i § 1a.

I vurderingen av søknader om tilskudd skal forvalter legge vekt på følgende tildelingskriterier:

- a) Resultatene av tiltaket må kunne vurderes konkret, og knyttes til § 12 om kriterier for måloppnåelse.
- b) Tiltaket må være godt lokalt forankret.
- c) Hvorvidt samarbeidet er tverrsektorielt, der en samler ressurser for størst mulig samfunnseffekt.
- d) Tiltaket må bidra til kunnskapsbygging og informasjonsdeling.

Fylkeskommunene må ved tildeling av tilskudd velge ut de prosjektene som i størst grad bidrar til måloppnåelsen i ordningen, jf. § 12.

Tilskuddsforvalteren kan fastsette ytterligere tildelingskriterier, innenfor rammene i denne forskriften i relevant omfang når det etableres tilskuddsordninger, jf. kapittel V.

☞ Del paragraf

§ 12. *Kriterier for måloppnåelse for ordningene*

Fylkeskommunen skal vurdere måloppnåelse ut fra følgende kriterier:

- a) Økt sysselsetting.

- b) Flere søkere til ledige stillinger.
- c) Om lokalsamfunnet beholder tilflyttere.
- d) Økt samarbeid mellom lokale aktører.
- e) Økt grad av deltakelse i frivillige organisasjoner.
- f) Utvikle og legge til rette for lokalt næringsliv.

Fylkeskommunene skal rapportere til departementet i hvilken grad innsatsen påvirker disse kriteriene.

☞ Del paragraf

§ 13. Særregler om krav til tilskuddsmottakers rapportering

I tillegg til rapporteringskravene i § 9, gjelder følgende krav til rapportering:

- a) For tilskudd under 200 000 kroner skal rapporteringen være knyttet til at tiltaket er gjennomført i henhold til søknaden og vedtaket.
- b) For tilskudd mellom 200 000 og 500 000 kroner skal rapporteringen i tillegg være knyttet til de resultatet som er nådd ved avslutningen av tiltaket.
- c) Ved enkelttilskudd på mer enn 500 000 kroner skal fylkeskommunene rapportere til departementet på forventede virkninger av tiltaket på sikt.

☞ Del paragraf

Kapittel III. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse, jf. § 1b

§ 14. Hvem som kan søke om tilskudd til hva og tildelingskriterier

Det kan gis tilskudd til offentlige og private virksomheter som driver tiltak som faller innenfor formålet i § 1b og oppfyller følgende tildelingskriterier:

- a) Tiltakets formål skal være i tråd med regionale nærings- og kompetansestrategier.
- b) Tiltaket skal ikke rettes mot enkeltbedrifter, men nå flere bedrifter samtidig.
- c) Innsatsen for næringsmiljøer og kompetanseheving skal gi samarbeid i verdikjeder, mellom bedrifter og mellom bedrifter og utdannings- og kompetansemiljøer.

Fylkeskommunene må ved tildeling av tilskudd velge ut de prosjektene som i størst grad bidrar til måloppnåelsen i ordningen, jf. § 15.

Tilskuddsforvalteren kan fastsette ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang når det etableres tilskuddsordninger, jf. kapittel V.

☞ Del paragraf

§ 15. Kriterier for måloppnåelse for ordningen

Fylkeskommunene skal rapportere om de overordnede kriteriene for måloppnåelse, som er styrket innovasjonsevne og bedre tilgang til relevant kompetanse i bedriftene. Konkret innebærer dette å angi

- a) tall på mobiliseringstiltak for kompetanseheving og for samarbeid i næringsmiljø
- b) tall på næringsmiljø med nytt eller styrket samarbeid
- c) tall på utviklingsprosjekt for kompetanseheving.

☞ Del paragraf

Kapittel IV. Særregler for tilskudd til nye arbeidsplasser i kommuner med vesentlig reduksjon i sysselsettingen jf. § 1c

§ 16. *Fordeling av ordinære tilskuddsmidler etter innspill fra fylkeskommunene*

Fylkeskommunene skal opplyse departementet om følgende:

- a) omfanget av reduksjonen i sysselsettingen i kommunene og regionene
- b) muligheten for pendling til andre arbeidsmarkeder
- c) den generelle arbeidsledigheten i kommunene og regionene
- d) eventuelle andre forhold som kan ha betydning.

Fylkeskommunene skal legge de ovennevnte tildelingskriteriene til grunn ved tildeling til omstillingskommuner.

☞ Del paragraf

§ 17. *Ekstraordinære statlige omstillingsmidler*

I de tilfellene hvor en kommune/fylkeskommune søker om ekstraordinære statlige omstillingsmidler, gjelder følgende kriterier for å kunne få økonomisk støtte:

Reduksjonen i den direkte sysselsettingen i hjørnesteinsbedriften/næringen bør være betydelig over en treårsperiode, og reduksjonen bør som hovedregel utgjøre minst 15 prosent av den totale sysselsettingen i kommunen. I absolutte tall bør nedleggelsen som et minimum ligge på 150 personer. I helt særskilte tilfeller bør departementet imidlertid vurdere om man kan gå noe lavere på små og isolerte steder.

I en totalvurdering av situasjonen i området vil det også bli lagt vekt på reduksjonen i den indirekte sysselsettingen, den generelle arbeidsledigheten og mulighetene for pendling innenfor den aktuelle bo- og arbeidsmarkedsregionen. I tillegg kan det også være aktuelt å ta i betraktning trygdebudsjettets størrelse, andel yrkesaktive i kommunen og kommuneøkonomi for å få et mest mulig komplett bilde av tilstanden i lokalsamfunnet.

☞ Del paragraf

§ 18. *Kriterier for måloppnåelse som enkelt tiltak skal vurderes opp mot*

Måloppnåelsen vil bli vurdert opp mot

- a) antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret som følge av omstillingsarbeidet
- b) et styrket næringsgrunnlag, slik at kommunene og regionene fremstår mer robust og med en mer variert næringsstruktur
- c) styrket utviklingsevne i området i løpet av omstillingsperioden

Innovasjon Norge rapporterer kun på bokstav a. De øvrige kriteriene dokumenteres gjennom evalueringer, jf. § 7.

☞ Del paragraf

Kapittel V. Bestemmelser for forvaltere av tilskuddspostene

§ 19. *Hvem som forvalter tilskuddspostene og deres fullmakter*

Departementet tildeler tilskuddsmidler til fylkeskommunen som tilskudd uten krav om tilbakebetaling. Fylkeskommunen kan dermed disponere midlene uavhengig av bevilgningsår, og det fremgår av statsbudsjettet hvorvidt midler tildelt under en ordning kan brukes under andre ordninger.

Fylkeskommunene har videre fullmakt til å

- a) bestemme i hvilket år tilsagnet skal gis
- b) avgjøre hvor lenge tilsagnet er gyldig (maksimalt 5 år)
- c) behandle søknad om forlengelse
- d) bevilge ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de målene som er satt for bevilgningene.

Fylkeskommunene kan finansiere tiltak og programmer i egen regi, utarbeide egne tilskuddsordninger og medfinansiere nasjonale eller regionale prosjekter og programmer. Fylkeskommunen kan unntaksvis tildele enkelttilskudd ved særskilt å navngi mottakeren i vedtak fattet av fylkestinget. Forvalter skal rapportere på lik linje med øvrige tilskuddsmottakere. Bruken av tilskuddsmidlene skal være forankret i regionale mål og strategier, i forpliktende partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører.

Kommuner og regionråd kan gjennom kommunale og regionale næringsfond gi distriktsrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og etablerere.

Del paragraf

§ 20. *Spesielt om virkemiddelaktørene som forvaltere av tilskuddsmidler*

De nasjonale virkemiddelaktørene er Innovasjon Norge, Siva og Norges forskningsråd.

Innovasjon Norge og Siva er unntatt saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven, jf. lov om Innovasjon Norge § 4 og lov om statsforetak § 6 første ledd. Forvaltningsloven gjelder ikke for Forskningsrådet. Forskningsrådet har egne klageregler, jf. forskrift om vedtekter for Norges forskningsråd, § 9.

Tilskuddspostenes mål og ulike kriterier gjelder også for virkemiddelaktørene. De har egne bestemmelser om kunngjøring, krav til søknad og rapporteringer. De skal ikke utarbeide forskrifter, jf. § 22

Del paragraf

§ 21. *Delegering av forvalteransvar*

Fylkeskommunen kan delegerer hele eller deler av forvaltningen til virkemiddelaktørene, kommuner og regionråd.

Det kan unntaksvis delegeres forvaltningsmyndighet til private rettssubjekter der delegeringen av myndighet og dens omfang skal kontraktsfestes.

Fylkeskommunene er ansvarlig ovenfor Kommunal- og moderniseringsdepartementet for de midlene som er delegert til andre forvaltere og at forvaltningen skjer i henhold til denne forskriften. Fylkeskommunene skal også fastsette reaksjoner for feil forvaltning og eller feil bruk av midlene av forvalter.

☞ Del paragraf

§ 22. *Forvalteres etablering av tilskuddsordninger*

Forvaltere skal etablere en eller flere tilskuddsordninger innenfor rammen av denne forskriften. En tilskuddsordning består av følgende hovedelementer:

- a) Målet med tilskuddsordningen, jf. § 1
- b) Kriterier for måloppnåelse, jf. § 12, § 15, § 18
- c) Tildelingskriterier, herunder beregningsregler, jf. § 11, § 14, § 16
- d) Oppfølging og kontroll, jf. § 7
- e) Eventuelt evaluering, jf. § 7.

Forvaltere skal selv vurdere hvorvidt det er nødvendig å

- a) ytterligere presisere hovedelementene for hver enkelt tilskuddsordning innenfor de som fremgår av denne forskriften
- b) vurdere om en slik presisering av hovedelementene har karakter av rettigheter og plikter og derfor skal fastsettes i forskrifts form.

Private rettssubjekt skal ikke lage forskrifter, smnl. denne bestemmelsen annet ledd, bokstav b.

☞ Del paragraf

§ 23. *Krav til forvalters tilsyn med tilskuddsmidlene*

Forvaltere skal

- a) etablere rutiner for å sikre god internkontroll, slik at de selv og departementet kan kontrollere at betingelsene for tilskuddet og vilkårene i tildelingen er oppfylt
- b) føre tilsyn med at kravene i forskriften og i tilskuddsvedtaket blir fulgt opp.

☞ Del paragraf

§ 24. *Konsekvenser ved feil forvaltning og feil bruk av tilskuddsmidlene*

Dersom tilskuddsmidlene ikke forvaltes i henhold til det som fremgår av statsbudsjettet, forskriften eller de årlige oppdragsbrevene, eller at midlene ikke brukes i tråd med de nevnte dokumentene, vil departementet be om en skriftlig redegjørelse.

Gjentatt feil kan medføre krav fra departementet om tilbakebetaling ved en reduksjon av bevilgningen på tilsvarende beløp det påfølgende budsjettår.

☞ Del paragraf

§ 25. *Administrasjons- og gjennomføringskostnader*

Forvalter kan bruke inntil 5 prosent av tilskuddsmidlene til å dekke egne administrasjons- og gjennomføringskostnader som kan knyttes direkte til forvaltningen av midlene.

☞ Del paragraf

§ 26. *Oppfølging og rapportering for forvaltere*

De ansvarlige forvalterne skal rapportere i henhold til rapporteringskrav i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no.

☞ Del paragraf

Kapittel VI. Sluttbestemmelser

§ 27. *Dispensasjon*

Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften.

Del paragraf

§ 28. *Overgangsregler*

For de tilskudd som er tildelt før denne forskriften trådte i kraft, gjelder den tidligere forskrift 11. desember 2013 nr. 1574 om distrikts- og regionalpolitiske virkemidler.

Del paragraf

§ 29. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. juni 2018. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 11. desember 2013 nr. 1574 om distrikts- og regionalpolitiske virkemidler.

Fylkesfordeling av kap. 553, post 60, 61, 63, 65 og 69

(i mill. kroner)

Fylke	553.60	553.61	553.63 ¹	553.65	553.69	Ramme 2024
Østfold	3,563	10,280	16,000		3,147	32,990
Oslo		26,747			4,130	30,877
Akershus	3,500	15,691		1,000	3,147	23,338
Innlandet	5,737	90,024	22,000	13,315	5,901	136,977
Buskerud	3,619	20,129		1,000	3,147	27,895
Vestfold	3,500	8,998			2,360	14,858
Telemark	4,081	36,210		8,661	2,360	51,312
Agder	3,681	35,437		2,347	4,710	46,175
Rogaland	4,236	28,259		2,735	4,130	39,360
Vestland	5,189	112,510		6,279	7,081	131,059
Møre og Romsdal	4,956	68,897		12,306	4,130	90,289
Trøndelag	4,347	92,441		15,147	5,901	117,836
Nordland	6,296	114,066		24,394	4,130	148,886
Troms ²	4,992	74,404	63,800	10,397	9,108	162,701
Finnmark	5,243	49,698		10,978	2,950	68,869
Siva		18,300				18,300
Innovasjon Norge				12,000		12,000
Det norske Barentssekretariatet			42,000			42,000
Sekretariat for regionalt nordområdeforum ³			1,603			1,603
Totalt	62,940	802,091	145,403	120,559	66,332	1 197,325

¹ Se vedlegg 3 for oversikt over Interreg-program og deltakende fylker.

² I bevilgningen til Troms fylkeskommuner over kap.553, post 63 inngår 47,525 mill. kroner til Arktis 2030 og 16,275 mill. kroner til Interreg-program (se vedlegg 4), over kap. 553, post 69 inngår 6,158 mill. kroner til Mabit (midlene forvaltes av Troms, i nært samarbeid med Nordland og Finnmark).

³ Bevilgningen til sekretariat for regionalt nordområdeforum blir utbetalt til Finnmark fylkeskommune.